S. Turcsányi Ildikó

FEJEZETEK A BÉKÉSI SPORT TÖRTÉNETÉBŐL

100 éve született Dr. Hepp Ferenc

Vezető a Jantyik Mátyás Múzeum Békési Galériája időszaki kiállításához

Békés, 2009

Békési Téka
42. sz.

(XVII. évfolyam 3. szám)

Kiadó:
Békés Városi Jantyik Mátyás Múzeum

Sorozatszerkesztő:
B. Szűcs Irén

A kiadvány megjelenését támogatta:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

ISBN 978-963-88525-1-9
ISSN 0238-0005

Néhány szó az olvasóhoz

2009. november 3-án ünnepeljük a városunkból indult világhírű sportszakember, sportdiplomata, Hepp Ferenc 100. születésnapját. Ez alkalomból több napos programsorozatot rendez Békés város sportszerető közönsége, melyhez múzeumunk egy kiállítással kíván hozzájárulni. Úgy gondoltuk azonban, hogy ez a rendezvény jó alkalmat ad eddigi sportéletünk összegzésére, településünk sporteredményeinek bemutatására is. Igyekeztünk tehát összegyűjteni mindazokat az emlékeket, amelyek egy-egy korszak jellemzői lehetnek, bemutatnak egy-egy sportágat, annak békési sportolók által elért eredményeit. Ennek érdekében sok mindenkit felkerestünk, aki ebben segíthetett, és rendkívül örültünk, hogy általában segítőkészek voltak a megkeresett sportvezetők.

Mint kiállításunk címe is jelzi, nem célunk – nincs is rá lehetőségünk - az elmúlt 100 év teljes békési sporttörténetének felkutatása, összefoglalása, csupán annak sikeres időszakait, egy-egy „fejezetet" tárunk a látogatók elé. Aki ennél bővebb és teljesebb feldolgozásra kíváncsi, forduljon Mester Péter kéziratban megtalálható munkáihoz, melyekből mi is merítettünk.

Elnézést kérünk mindazoktól, akik kimaradtak, vagy nem megfelelő módon kerültek be a kiállításra, de sem helyünk, sem lehetőségünk nem volt a téma maradéktalan feldolgozására, csupán városunk sportban elért sikereit igyekeztünk kihangsúlyozni. Reméljük, mindenki, aki szívvel-lélekkel békésinek vallja magát, szívesen nézegeti majd a bemutatott értékes relikviákat, melyek sportolóink kimagasló eredményeiről szólnak.

A kezdetek

Városunkban a feltételek csak az 1890-es évek elején tették lehetővé az első polgári sportkör létrejöttét. 1892. október 29-én a Békési Hírlap a következőket írja: „Sportegylet van alakulóban a helybeli intelligens fiatalok körében. A klub tornászati, vívászati, korcsolya és csolnakázó osztályból fog állni, mely működése az év minden szezonját betölti. Az érdekeltek értekezletet tartottak a Casino termében, hol egy bizottság küldetett ki az alapszabályok

tervezete és a költségvetés hozzávetőleges megállapítása céljából, melynek befejezése után az egylet megalakulása meg fog tartatni." Hat hónappal később már arról tudósít, hogy az egylet tagjai év eleje óta minden este gyakorolnak a gimnázium tornatermében, az „idő nyílásával" kirándulásokat és labdázásokat szerveztek. A sportkör alapszabályát a belügyminiszter 1893. június 17-én jóváhagyta. Tehát hivatalosan is megalakult Békés első sportköre, a **Békési Torna Egylet** (BTE). Alapszabályában megfogalmazták az egyesület célját: tornázás, vívás, korcsolyázás, csolnakázás. Jeligéje: „Erő – Egyetértés". Pecsétje egy tölgykoszorú „Békési Torna Egylet" körirattal és az egylet alakulásának (1892) évszámával. Jelvényt is terveztek, ezen nevének kezdőbetűit (BE) a „Békési Torna Egylet" körirat és az egylet alakulásának évszáma keretezi. A jelvény a Békés megyét feltüntető kék-fehér szalaggal van díszítve. A kör elnöke Pekánovics Dániel jegyző, alelnöke Dr. Szegedi Kálmán ügyvéd, titkára Popovits Kornél szolgabíró volt. Az egylet anyagilag is erősödött, elkezdték az ibrányi Körös szélen a korcsolyázó és csónakázó csarnok építését. A pavilonszerű épület tervét Széll István tiszti mérnök tervezte. Ugyanekkor a Békési Hírlapban (1894. május 18.) ünnepélyesen közlik: „Jelenleg két ladik és több lélekvesztő építése van folyamatban. Az egyik ladik vitorlával lesz ellátva, s így nemsokára egy kis hajóraj lesz Körösünkön mozgásba hozva, velencei színezetet adva városunknak. Az új hajóraj elkészültével nagyobb szabású víziünnepély fog rendeztetni. Beiratkozni bármikor, bármelyik tornaegyleti tagnál." Az egylet általában 50-60 fővel működött. Nyáron csónakáztak, télen pedig korcsolyáztak. Versenyeken nem vettek részt, néha-néha találkozókat szerveztek, főként a Békéscsabai Torna Egylet tagjaival. Ezeken bemutatókat tartottak és a Vashalomban juniálisokat, bálokat szerveztek. Versenyekről, eredményekről, kiemelkedő sportolókról ebben az időben még nem beszélhetünk, ez az időszak még a helybeli urak szórakozása, kedvtelése. Az I. világháború ideje alatt még ez a csekély sport is szünetelt városunkban.

1908-ban alakult a **Békési Tenisz Társaság** (BTT). Hivatalos alapszabállyal rendelkezett, de valójában soha nem fejtett ki igazi sportbeli munkát. Sehol egyetlen folyóiratban nem találkozunk a nevével, nem tartottak közgyűléseket, nem vettek részt versenyeken.

Az első világháború előtt az Erzsébet ligetben volt teniszpálya, s azon teniszeztek a helybeli előkelőségek gyermekei. (Később a sportpálya területén is volt teniszpálya, de az már a BTE kezelésében.) Nem csoda hát, ha „A Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium a belügyminiszterrel egyetértésben 1943. október 18-i hatállyal a 258/688. sz. rendeletével" feloszlatta a Tenisz Társaságot, mert évek óta alapszabályszerű működést nem fejtettek ki. Az egyesület jelvénye fémből készült hatszögletű plakett, a pecsét közepén levő keresztbe fektetett két rakettel (teniszütő) és három labdával, e három betűvel: BTT.

A világháború, majd az ezt követő forradalmak, illetve a román megszállás alatt sportéletről nem beszélhetünk településünkön. Az 1892-ben alakult BTE az I. világháború után alig-alig tudott talpra állni, úgy tetszett, hogy az egylet feloszlik, amit régen csináltak, az idejét múlta, újítani nem tudtak.

Eközben az I. világháború éveiben, főleg a gimnazista és az érettségizett fiatalok körében már nagyon népszerű játékká vált a futball. 1918-19-ben már felmerült a vágyuk, hogy önálló csapatot szervezzenek. 1920-ban a **Békési Atlétikai Club** (BAC) néven megalakult klub vezetői az általuk elkészített működési szabályzatot jóváhagyás végett kétszer is felterjesztették, de kérelmüket mind a kétszer elutasították. A BAC-nak pedig már 1920-ban ütőképes futballcsapata volt, amelyet 1920-21-ben indítani akartak a bajnokságban. A labdarúgó bajnokság 1920. október 10-én kezdődött, ez volt az első hivatalos bajnokság Békés megyében, hiszen még nem létezett szövetség sem, amely irányította volna. Az akkori vezetőség úgy döntött, hogy nem terjeszti be, nem állít össze újabb alapszabályt, hanem fuzionál már valamelyik működő klubbal. Ekkor már tevékenykedett a BISE (lásd alább), ebbe a csapatba azonban nem akartak beolvadni. A BTE-t viszont a feloszlatás veszélye fenyegette, hiszen 1914 óta nem folyt a klubnál semmilyen sportélet. Így tehát kapóra jött a lehetőség, a BAC beolvadt a haldokló, de alapszabállyal rendelkező BTE-be, így a BAC futballistái sportolhattak, a BTE-t pedig nem oszlatták fel. A fúzió 1923. április 8-án történt, megszületett tehát a „kétarcú" BTE. Ezzel Békésen létrejött két futballcsapat, a BTE az urak, a BISE pedig az iparosok egyesülete lett. Kettőjük

találkozója többször is a tettlegességig fajult. A BTE-nek ekkor egyetlen szakosztálya a futball volt, amely 1923-24-ben kapcsolódott be a megyei II. osztályú bajnokságba, amelyet meg is nyert. Dr. Durkó Antal tanár, a BTE akkori elnöke igyekezett ugyan feltámasztani a régi szakosztályokat is, sőt újakat is akart szervezni, de anyagi okok miatt ez megvalósíthatatlan volt. Ugyanakkor bejelentette, hogy a birkózó- és vívószakosztályokat megalapították. Felszerelés nem volt, akik vívni, birkózni akartak, 50 pengőért vehettek felszerelést. Tiba András segédlelkész, sportköri elnök fővárosi és csabai edzőket, vívókat hozatott, de ennek ellenére versenyszerű vívóélet soha nem volt Békésen.

Az új vezetőség, amelyet 1929-ben választottak meg, lemondott a régi élet visszaállításáról. Maradt egyedül a futball, amely 1923-tól egészen 1944-ig – kis megszakítással 1941-43 között – működött. 1929-től a következők vezették a BTE-t, mint sportköri elnökök: Dr. Durkó Sándor ügyvéd, Forgács Béla főszolgabíró, Dr. Molnár Jenő főjegyző, Mezey János főpostamester és Nagy Lajos lelkész.

Mint fentebb már szó volt róla, 1921-ben megalakult a **Békési Iparos Sport Egylet** (BISE), amelynek alapszabályzatát a belügyminiszter elfogadta. Pecsétje a klub neve az alakulási év számával. Jelvénye egy pajzs fekete alappal, fehér szegéllyel és benne fehér betűvel az egyesület neve. Öltözékük fehér ing, fekete rövidnadrág, fekete harisnya. Alapszabályzatában több sportágról olvashatunk (atlétikai játékok, vívás és tornászás), valójában csak labdarúgással foglalkoztak. Az egylet működése alatt állandó anyagi zavarokkal küszködött, emiatt 1925-29 között szüneteltek is. A megyei labdarúgó bajnokságban 1929-től vettek részt és általában a második osztályban játszottak.

A Békési Hírlap 1928. január 29-i száma közli, hogy megalakult Békésen a **Békési Sakk-kör**, melynek feladata a helybeli polgárok sakkozási igényeinek kielégítése. E sportkör csak néhány évig működött, de mégis rendkívül jelentős azért, mert ebben a sportkörben találjuk – ebben az időben szokatlanul - a társadalom legszélesebb rétegeit. Gyakorlatilag csak a parasztság nem vett részt az egyletben. Néhány edzés után Gyulára látogattak és a helyi sakko-

zókkal vívtak barátságos találkozót (Gyula-Békés 16-7). A kor kiemelkedő sakkozója **Witzig Mátyás** volt. A Pesti Hírlap sakkprobléma és végjátékfejtő országos versenyén 241 versenyző előtt négyes holtversenyben II. helyezést ért el. A sportkör az 1930-as évek közepéig működött, ekkor többen eltávoztak, néhányan abbahagyták, így a Békési Sakk-kör feloszlott.

A **Békési Céllövő Egylet** 1927-ben alakult. Megalakulása idején 260 tagot számlált, több volt ebben az egy sportkörben a tag, mint az összes többiben együttvéve. Zömével az I. világháborúban részvett tisztek és tiszthelyettesek sportoltak itt. A vármegye legjobban fejlesztett egylete, amelynek a Vashíd mellett nagyszerű lőtere volt. A megyei versenyeken általában öt csapat szerepelt (Gyula, Békéscsaba, Szeghalom, Orosháza és Békés), a versenyekről a békésiek a jelentősebb díjakat mindig elhozták. A 30-as évek közepére feloszlik, felszerelésüket, pályájukat a leventék használták.

A diáksport kezdetei

Az iskolai testnevelés szempontjából döntő jelentőségű volt az 1867-ben báró Eötvös József kultuszminiszter által a középiskolák szervezeti rendjére vonatkozó utasítása, amely előírja: „… a gimnáziumok osztályaiban a testgyakorlás, a tornászat minden tanulóra kötelező, éspedig osztályonként a tanév egész folyamata alatt alkalmaztassék…” A miniszteri utasítás értelmében, amely tehát előírja a kötelező testgyakorlatot, a békési gimnáziumban először Békési Gyula tanít heti 12 órában testnevelést az 1867/68-as tanévben. Ezzel a megyében elsőként a Békési Református Reálgimnázium honosította meg a tantervileg bejegyzett, rendszeres testedző foglalkozásokat. Mivel ekkoriban tornaterem még nem volt, csak ősszel és tavasszal a szabadban tartottak foglalkozásokat, heti három, majd négy órában. 1890-ben felépült az iskola tornaterme (ma a ref. ált. iskola tulajdona), így megszűnt az idényjellegű oktatás. Jelentős esztendő az 1903-as, mert a Kis Imre (1902-03) helyettes tanár vezette békési diáksportolók először vettek részt versenyen idegenben, a Debrecenben rendezett kerületi tornaversenyen.

Az igazi fellendülés **Csurgay János** (1906-41) okleveles középiskolai tornatanár működése alatt tapasztalható, az ő munkás-

ságával kezdődik meg a sikeres sportélet, amelyet ma már joggal tartunk az intézet hőskorának. Csurgay János itt kezdte tanári pályáját és 35 éven át oktatta, nevelte a sport szeretetére diákjait. Munkája nyomán fejlődésnek indult a torna, az atlétika és a vívás, valamint a füleslabda-játék. Sőt, az 1930-as években a Körösön jégkorongoztak a diákok, amelynek az alapjait szintén Csurgay tanár úrtól tanulták. Kezdeményezésére 1908. november 27-én alakult meg az iskola sportköre, **Botond** Sportkör néven. Pecsétje: a kör neve és benne az alakulási évszám. Egyenruhája: kék sapka, fehér ujjatlan ing, búzavirág színű öv, fekete térdnadrág, fekete harisnya és cipő. A diáksportkör jelentősebb versenyeit a Békési Torna Egylet anyagilag is támogatta.

A békési diákok 1907. május 25-27-én Temesvárott jelentős sikerekkel debütáltak a rendszeressé váló középiskolai sportversenyeken. Csapatban több oklevelet (közreműködő, ünnepi főverseny, mintacsapat tornászás, szabadon választott szabadgyakorlatok) nyertek. A füleslabda versenyen 29 intézet között a 3. díjat szerezte meg az iskola. A következő évben Cegléden, 1910-ben Békéscsabán, 1911-ben ismét Cegléden, 1912-ben Kolozsvárott vettek részt a gimnázium sportolói hasonló versenyeken, s mindig derekasan helytálltak. A kolozsvári kerületi versenyen 30 intézet 1200 tanulója vett részt. A 23 tagú békési diákcsapat végeredményben a második helyen végzett, ezzel ezüst babérkoszorút érdemelt ki. Az I. világháború előestéjén adták át az új, akkor korszerűnek számító 22x11 méter alapterületű tornatermet, amelyet a békési gimnazisták ma is használnak. A háború azonban közbeszólt, Csurgay János is bevonul, ezután a sporteredmények elsatnyultak, évekig tartó pangás következett, a válságos idők után nagyon lassan állt helyre a sportélet.

Az I. világháború befejezése után mindent újra kellett kezdeni. Csurgay János tanárban megvolt az erő, hogy ezt megtegye. A régebben közkedvelt, intézetek közötti találkozókat ő újította fel, sőt kibővítette megyei találkozókká. Ezen versenyek sikeres atlétái **Hepp Ferenc**, Balogh István, Gonda József, Szabados László, akik 1926-30 között az iskola kiemelkedő sportolói voltak.

Még ma is fennálló iskolai csúcseredmény **Kecskeméti Gábor** diáknak az 1931-ben, Bécsben magyar ifjúsági válogatottként

elért 53,89 méteres dobása, amellyel megnyerte az osztrák-magyar ifjúsági verseny gerelydobó számát. Az atlétika mellett egyre fejlődött a torna is. Kecskeméti Gábor kerületi, majd területi bajnokságot nyert, az országos bajnokságon pedig II., ugyanitt Kocsis Mihály IV. lett. Az 1930-as évek közepén ismét fellendült az atlétika, újra akadtak kiváló atléták Mezei László, **Harmati Sándor**, Pocsai Lajos, Székely Csaba és Kottán György személyében. Az 1937. június 5-6-án Budapesten tartott Országos Középiskolai Atlétikai versenyen a Szent Imre vándordíj III. helyezettje a békési gimnázium sportköre lett. A csapat ez alkalommal 10 aranyérmet, 7 ezüstérmet és 2 bronzérmet nyert. Az összes csapatversenyekben elért eredményekért a KISOK miniszteri biztosa Csurgay János testneveléstanárnak a Magyar Atlétikai Szövetség plakettjét nyújtotta át. Csurgay János testnevelő 1941. augusztusában nyugalomba vonult, Tőle Kecskeméti Gábor vette át a váltóbotot, aki nagy lendülettel látott munkához, de félév után behívták katonai szolgálatra.

Csurgay János tanítványai közül három név kívánkozik előre, velük részletesen is foglalkozunk.

Hepp Ferenc

Hepp Ferenc 1909. november 3-án Békésen született, még nem volt 10 éves, amikor 1919-ben meghalt az édesapja. A fiatal Hepp Ferenc az elemi iskola elvégzése után (1920) a Békési Református Reálgimnáziumban folytatta tanulmányait, emellett rendszeresen dolgozott édesanyja festőműhelyében. Szellemi aktivitása mellett a sport örök szerelmese volt. Akkoriban elsősorban még az atlétika érdekelte, kiváló sporteredményeivel büszkesége volt a békési gimnáziumnak. Édesanyja rohamosan romló egészségi állapota miatt a középiskolát időlegesen abba kellett hagynia. Ekkor kitanulta a kelmefestő szakmát, amelynek eredményeként a Békési Iparos Tanonciskolában 1926-ban segédlevelet szerzett. 18 éves volt, amikor 1927-ben meghalt az édesanyja. Az elemi és az addigi gimnáziumi tanulmányi eredményei kimagaslóan jók voltak, éppen ezért a tanulást folytatnia kellett, amit 1927-ben meg is tett, Csurgay János testnevelő tanára biztatására. 1930-ban érettségizett jeles eredménnyel. Hepp Ferenc kitűnő érettségi bizonyítványával bármely felsőoktatási in-

tézménybe pályázhatott volna. Ő nem tudta eldönteni, hogy a Testnevelési Főiskola tanári szakára, vagy pedig a Pázmány Péter Tudományegyetem matematika-fizika szakára jelentkezzen. Kitűnő felvételi vizsgái alapján mindkét iskola elfogadta a jelentkezését. Végül is azért választotta továbbtanulási helyéül a Testnevelési Főiskolát, mert teljes ösztöndíjellátást, kollégiumi elhelyezést, tandíjmentességet biztosítottak számára. Az 1932/33-as tanévet, mint TF rangelső végezte, ekkor érkezett egy svájci egyetem ösztöndíjas pályázata a Főiskolára. Ezt a kitűnő lehetőséget Hepp Ferenc kapta meg eredményei alapján, így 1933-ban nemzetközi ösztöndíjasként megkezdhette tanulmányait a genfi Rousseau Intézetben. Hepp Ferenc a nemzetközi válogatott diákok között is bizonyította tudását. Az USA-beli Springfield-i Testnevelési Főiskola ösztöndíjára 1934-ben 23 pályázó közül rangelsőként ismét őt választották. A kosárlabda kedvelők bizonyára ismerik a Massachusetts állambeli Springfield-i Testnevelési Főiskola nevét, hiszen 1891-ben a kanadai James W. Naismith (1861-1939) főiskolai tanár itt mutatta be először a kosárlabda játékot, amely azután innen indult el világhódító útjára. Hepp Ferenc belevetette magát az újszerű ismeretek halmazába és másfél év elteltével „master of education” testnevelő tanári diplomát szerzett.

Újabb másfél évre 1935-ben az IOWA egyetemre került, ahol „A jellem egységei, alapelemei” címen megírta és sikerrel védte meg doktori disszertációját, elnyervén a „Doctor of Phylosophy” címet. Amerikai tanulmányai 1937-ben a University of Southern California-n (Dél-Kaliforniai Egyetem, Los Angeles) fejeződtek be. A magyarországi doktori cím megszerzése csak egy újabb disszertáció megírásával vált lehetővé. Hepp Ferenc nem riadt vissza a feladattól és 1942-ben megírta „A célbadobás lélektani elemzése" c. munkáját. Ez a disszertáció lett az a munka, amely megtörte az előítéleteket és megnyitotta az utat a testnevelés-tudomány hazai kibontakozása felé. Hepp Ferenc végül is 1943-ban a Pázmány Péter Tudományegyetemen doktorált pszichológiából. 1960-ban a Magyar Tudományos Akadémián ugyancsak pszichológiából kandidált, kandidátusi értekezésének címe: „A sportmozgások érzékelésének főbb kérdései”.

Tanulmányainak befejezése után 1937 végén hazatért Magyarországra, első munkahelye a Testnevelési Főiskola lett. Hepp Ferenc 1941. január 25-től főiskolai rendes tanári alkalmazást nyert, az 1941-ben új tantárgyként megjelenő „Tudományos kutatás alapjai" oktatója lett. Ebben az időben ismerkedett meg későbbi feleségével, Heinisch Erikával, aki akkor a TF hallgatója volt. A II. világháborút követő konszolidációs és a szocialista átszervezés időszakában az új és könnyűnek nem mondható feladatok ellátásának irányításával Hepp Ferencet bízták meg 1947. december 15-én. Igazgatói megbízatása tanárkollégái és a magyar testnevelő tanárok véleményével teljes mértékig megegyezett. Nagyon sokan szerették, tisztelték és elismerték tudását. Hepp Ferenc rengeteget tett a testnevelő tanárképzés fejlődéséért. A főiskola új főhatósága az Országos Testnevelési és Sportbizottság (OTSB) az említett kibontakozási folyamat ellenére 1951. augusztus 26-án kelt levelében megvonta a bizalmat Dr. Hepp Ferenc igazgatótól. Utóbb munkája elismeréseként a Testnevelési Főiskola címzetes egyetemi tanárává nevezték ki 1980. július 1-én, és neve az intézmény falán levő dicsőségtáblára is felkerült.

Hepp Ferenc 1941-ben részletes és konkrét javaslattervezetet dolgozott ki a Testnevelési Főiskolán létesítendő Kutató Intézet alapítására. Közvetlenül a háború vége után a főiskola újjáépítésével egyidőben konkrét lépések történtek a Testnevelési Tudományos Társaság alapítására. Kidolgozták az alapszabályokat és 1945. december 12-én megtartották az alakuló gyűlést. Az elnök Dr. Mező Ferenc, a főtitkár a fiatal Hepp Ferenc lett. A szervezet 1945. decemberében Testnevelési Tudományos Társasággá alakult, amelynek szintén ő lett a főtitkára. A nagy reményekkel induló társaság azonban 1947 elején beszüntette működését.

1954. december 18-án az Országos Testnevelési és Sportbizottság elnöke aláírta, s ezzel jóváhagyta a Testnevelési Tudományos Tanács szervezeti szabályzatát. A TTT főtitkára Hepp Ferenc lett (1954-1959). Főtitkársága alatt készült a Magyar Testnevelési és Sportbibliográfia. Nevéhez fűződik az 1959-ben létrejött önálló Testnevelési Tudományos Kutató Intézet létrehozásához való feltételek megteremtése is. Az Intézet igazgatója Hepp Ferenc lett, ezt a

tisztet 10 évig (1959-1969) látta el. 1969. január 1-én a Magyar Testnevelés és Sportszövetség Országos Elnöksége az intézetet a TF-hez csatolta. Ebben az évben Hepp Ferenc leköszönt igazgatói tisztségéről.

Tudományos és szakmai munkásságáért az alábbi kitüntetéseket vehette át: a Magyar Népköztársasági Érdemrend arany, Sportérdemérem arany, Munka Érdemrend ezüst fokozat. Röviddel halála előtt, 1980. május 31-én vette át (USA-n kívüliek közt negyedikként) Springfieldben az egyetem „Volt kiváló hallgató" kitüntetését.

Hepp Ferenc békési diákévei alatt ismerkedett meg a kosárlabdázással, az atletizálás mellett később ez a játék lett a kedvenc sportága. Springfieldben ismerkedett meg és kötött életre szóló barátságot William Jones-szal, aki később az 1932-ben megalakult FIBA (Nemzetközi Kosárlabda Szövetség) főtitkára lett. Az 1938-ban megjelenő első Kosárlabda Szabálykönyv is Hepp Ferenc munkája volt. 1940-től első számú szervezője a játékvezető-képzésnek és –vizsgáztatásnak. 1946-tól 1957-ig, tizenegy éven keresztül nemzetközi játékvezetőként is tevékenykedett. A Magyar Kosárlabda Szövetség (MKSZ) 1942-es megalakulása előtt már 1940-ben a Nemzetközi Kosárlabda Szövetség (FIBA) Technikai Bizottságának elnöke. 1940-1943 között a Magyar Athletikai Szövetség szövetségi kapitányi tisztét is betöltötte. 1948-ban a londoni olimpián az amatőrizmus kérdéseivel foglalkozó sportbizottság, 1957-ben az Európai Állandó Konferencia II. ülésszakának elnöke. A Magyar Kosárlabda Szövetség alapító tagja, 1955-tól 1980-ig elnöke, a Nemzetközi Kosárlabda Szövetség európai társelnöke. Sokáig a Magyar Kosárlabda Szövetség és a FIBA közötti kapcsolatot egyedül Hepp Ferenc személye jelentette. Szövetségünk jóval később, 1953-ban lett a FIBA tagja.

Hepp Ferenc anyanyelvén kívül öt nyelvet beszélt, (angol, német, francia, orosz, spanyol) és két nyelvet társalgási szinten sajátított el (szerb és olasz).Tevékenységének köszönhetően fokozatosan kialakult a közös magyar kosárlabda szaknyelv. Ezt rendszerezte nagy gonddal Hepp Ferenc, az általa összeállított és szerkesztett több nyelvű Sportszótárban, melyből 1952-ben 3 és 5 nyelvű, 1960-ban 7 nyelvű, 1972-ben bővített 4 nyelvű változat jelent meg. Az 1950-es évek elején a lett a VTSK (Vasútépítő Törekvés Sportkör, a mostani

BSE) NB I-es kosárlabda csapatának edzője. A magyar férfi kosárlabda válogatott eddigi legnagyobb csúcseredményét érte el az 1955-ös Európa-bajnoki arany elnyerésével. A Páder János vezette, sok sikert elért válogatott felkészülését Hepp Ferenc nagymértékben segítette. 1956-ban alapítója és alelnöke lett az UNESCO mellett működő Testnevelési Sport Világtanácsának (CIEPS), alelnöki tisztségét 1972-ig látta el.

1960-1980-ig a FIBA Pénzügyi Bizottságának elnöke volt. 1960-tól kosárlabda mesteredző, emellett a FIBA Nemzetközi ellenőreként is működött. 1948-tól minden olimpián ott volt, vagy hazai, vagy nemzetközi megbízatással. 1972-ben a müncheni olimpián dr. Hepp Ferenc FIBA ellenőri minőségében vett részt. A Szovjetunió – USA kosárlabdadöntőt (valószínűleg az időmérés hibájából) 3 mp-el korábban lefújták egy pontos amerikai előnynél. Hepp Ferenc elnökletével döntöttek a játék folytatása mellett úgy, hogy a játék szovjet bedobással folytatódjék, az óra a bedobást követő első labdaérintésétől induljon. A szovjet csapat egy előreívelést követő jól sikerült „kosárral" egy pontos vezetést szerezve elvitte az olimpiai aranyat. Az amerikaiak azóta is haragszanak a játékvezetőkre, a zsűri asztalra, talán az egész világra, de őrá nem, sőt, bátorságát példaszerűnek minősítették. Élete utolsó nagy versenye az 1980. évi moszkvai olimpia volt. 1980. február 25-én a Magyar Pszichológiai Társaság Elnöksége a Sportpszichológiai szekció elnökévé választotta.

Hepp Ferenc 1980. november 27-én hunyt el Budapesten. 1981. április 27-én választották a „Kosárlabda Dicsőség Csarnok" (Naismith Memorial Basketball Hall of Fame) tagjává. Magyarország ebben a sportágban talán leghíresebb, a kosárlabdázásért rengeteget tevő sportembere – ahogyan a Csarnok bibliográfiája írja róla „a magyar kosárlabdázás atyja" – nemzetünkből egyedüliként képvisel bennünket a kosárlabdázás hírességei között.

1982. június 20-24. között a FIBA megalakulásának 50. évfordulóján Hepp Ferenc emléktornát rendezett a Budapest Sportcsarnokban (ma Papp László Sportaréna). Evvel az idővel pont egybe esett a Magyar Kosárlabda Szövetség megalakulásának 40. évfordulója, amely alkalmából megjelent az International Basketball különkiadása is Hepp Ferencről.

Ugyancsak 1982-ben a Testnevelési Főiskola Hepp Ferenc-emlékérmet alapított.

A sportág másik szentélye a FIBA Hírességeinek Csarnoka a Spanyolországi Alcobendasban. A Csarnokot a FIBA létrejöttének 75. évfordulójához kapcsolódva 2007. március 1-jén nyitották meg hivatalosan. Természetesen már a nyitáskor ebben a Csarnokban is helyet kapott Dr. Hepp Ferenc, aki sok funkciója mellett a FIBA központi testületének is tagja volt.

Személyének megbecsüléseként a Magyar Kosárlabdázók Országos Szövetsége (MKOSZ) rendszeresen megrendezi a dr. Hepp Ferenc nemzetközi kosárlabdatornát.

Hepp Ferenc büszke volt szülőföldjére, élete végéig, amikor csak tehette, hazalátogatott és támogatta Békés sportéletét. Nagy szerepe volt a kosárlabda sportág megszerettetésében a békési fiatalok körében, neki köszönhetően honosodott meg Békés városában hazánk második legnépszerűbb sportága, mégpedig időben elsők között a vidéki települések közül. Neki és „tanítványainak” – Orosz Gittának és Gyöngyösi Eleknek – köszönhetően Békés női kosarasai első községi csapatként kerültek az NB I-be 1949-ben. Mindez úgy kezdődött, hogy 1942-ben a Testnevelési Főiskoláról küldött két kosárlabdapalánkot. Hepp Ferenc Békésen, a mintegy 30 évvel ezelőtt meghonosított Viharsarok Kupán is éveken keresztül részt vett. Ennek még 65 évesen is aktív résztvevője volt. A város emlékét azzal őrzi, hogy egyik általános iskolája 1986 novemberében dr. Hepp Ferenc nevét vette fel. Az iskola előcsarnokában bronz arcmását is elhelyezték.

1992-ben Békés város Díszpolgára címet kapott.

Kecskeméti Gábor

Kecskeméti Gábor 1912. január 30-án született id. Kecskeméti Gábor és Csató Julianna egyetlen gyermekeként. Földműves, napszámos családból származott. Egyik nagyapjának 3 kat. hold földje és egy kis nádfedeles háza, a másik nagyapjának 600 négyszögöl kertje és egy háza volt a község külső kerületében, a Malomkertben. Ezt a „vagyont” apai ágon 4, anyai ágon 3 testvér örökölte. Szüleinek így már csak a gyakran bizonytalan megélhetést nyújtó

napszámos–zsellérsors jutott. Édesapja 1915-ben a lengyel hadszíntéren elesett, alig egy év múlva édesanyja és két leánytestvére is meghalt, így négyéves korára teljesen árván maradt. Apai nagyanyja vette ezek után magához, majd annak halála után egyik nagybátyja gondoskodott róla, aki a békési gimnázium hivatalsegédje volt.

Gyámja nemeslelkűségének, jóindulatának köszönhetjük, hogy a jó eszű, mozgékony gyermek 1923 szeptemberétől a Békési Református Főgimnáziumban folytathatta tanulmányait. Tehetségével, szorgalmával hamarosan az iskola legjobbjai közé küzdötte fel magát. Már a gimnázium első osztályát jeles eredménnyel végezte, ezért 30.000 korona jutalomban részesült. Harmadikosként, mint kiváló tornász részesült 200.000 koronás jutalomban. Szorgalmas tagja a Botond sportkörnek, ahol ezekben az években nagyon sok tehetséges diák sportolt. Hatodikos korában nála idősebb versenyzőkkel szemben is értékes helyezést ért el, 1929-ben a megyei középiskolák vándorzászló-versenyén 5 középiskola (Békés, Békéscsaba 2, Szarvas, Gyula) versenyzői közül nyújtón 2., korláton 3. lett. A következő évben mindkettőt meg is nyerte. Áprilisban Szegeden a délmagyarországi versenyen egyaránt bajnok lett gyűrűn, nyújtón, korláton és összetettben. 1930 májusában Békéscsabán a megyei középiskolai vándorzászló-versenyen második lett Hepp Ferenc mögött gerelyhajításban, 47,93 méteres dobásával. 1931. február 15-én Kiskunfélegyházán kerületi tornaversenyen nyújtón bajnok, gyűrűn második, összetettben harmadik lett. Áprilisban Orosházán gerelyhajításban első, magasugrásban második helyezett. Eredményeire ekkor már a Magyar Atlétikai Szövetség (MASZ) is felfigyelt, és 1931. július 5-én elindította gerelyhajításban az osztrák-magyar válogatott ifjúsági atlétikai viadalon a magyar színek képviseletében. Ezen a versenyen – egyéni csúcsát megjavítva – 53,89 méteres dobásával első helyezést ért el.

Kiemelkedő sportteljesítményei mellett a tanulásban sem maradt el. Erről leginkább 1931. június 19-én kézhez kapott jeles érettségi bizonyítványa tanúskodik. Álma, hogy testnevelő tanár lehessen, így a budapesti Testnevelési Főiskolára jelentkezett. Sikeres felvételije után itt folytatta felsőfokú tanulmányait. Vállalta az anyagi nehézségeket is. Kitartó szorgalommal tanult, és eredménye-

sen sportolt. A főiskola tanulmányi versenyén mindig az első három között végzett. Még eredményesebben szerepelt tornában, hiszen kétszer nyert országos bajnoki címet és kilencszeres tornászválogatott is volt. 1934-ben a budapesti bajnokságon, 1935-ben a VI. Főiskolai Világbajnokság Nyári Játékain szerepelhetett a magyar válogatott tagjaként. Az 1934-es világbajnokságon a 8 tagú válogatott tagjaként 5. lett. A főiskolai világbajnokságon a magyar férfi válogatott érte el az első helyezést, Kecskeméti Gábor a csapat harmadik legjobbja volt.

1936-ban ért el sportpályafutásának csúcsára, részt vehetett a berlini olimpián a tornász válogatott tagjaként. A csapat hetedik lett, Kecskeméti Gábor a csapaton belül a 4. legjobb, a szerenkénti döntőben legnagyobb sikerét gyűrűn aratta, 11. helyen végzett.

1935. június 15-én vehette át tanári diplomáját. Eleinte a főváros különböző iskoláiban volt helyettesítő tanár, az 1936-os olimpia után katonai szolgálatra kellett bevonulnia. 1936. szeptember 1-től óraadó a budapesti Evangélikus Egyházközség Gimnáziumában, a következő tanévben a budapesti Református Gimnáziumban óraadó-helyettes tanár 1941-ig. Az 1930-as évek második felében több nemzetközi versenyen vett részt és szerepelt eredményesen. (Bécs, Katowice, Wroclaw, Krakkó, Frankfurt, Amszterdam, Milánó, Szófia, Kairó) 1939-ben súlyos sérülést szenvedett, és ez véget vetett sikeres sportpályafutásának. Még ebben az évben megnősült, felesége Rau Adrienne, egy mezőberényi patikus leánya. Három gyermekük született: Borbála (1942), Gábor (1949) és Adrienne (1950). 1941 fontos állomás életében, visszatért szülőföldjére, Békésre, mivel augusztusban Csurgay János, a békési gimnázium testnevelő tanára 35 évi szolgálat után nyugdíjba vonult. A megüresedett helyre a tanári testület és az igazgatótanács egybehangzó véleménye alapján Kecskeméti Gábort – a volt Csurgay tanítványt, békési diákot – nevezték ki. Ő lett a gimnáziumi Botond sportkör vezetőtanára is, és a tornaszertár őre.

Bekapcsolódott a település sportmunkájának irányításába is, és a gimnáziummal egy igazgatás alatt levő kollégium gazdasági teendőit is ő látta el. 1942 áprilisában katonai szolgálatra kellett bevonulnia, 1943 nyár végén leszerelt és az 1943/44-es tanévben foly-

tathatta tanári munkáját. 1944 őszén a háború szele Békést is elérte, a tanítást szeptember 22-én felfüggesztették. Október 23-án – elsőként az országban – újra megkezdődik a tanítás a gimnáziumban, de a tantestület hiányos létszáma miatt szaktárgyán kívül természetrajzot is oktatott. Újból megalakult a Botond sportkör, torna, atlétika és játék szakosztályát is, egyetlen testnevelőként, Kecskeméti Gábor irányította. Tornászai már 1947. június 1-én eredményesen szerepeltek a szegedi tankerületi tornászbajnokságon, majd még ebben a tanévben Budapesten az I. középiskolás tornász-csapatbajnokságon összetettben és műszabadgyakorlatban a fiúk bajnoki címet szereztek. Az atlétikai szakosztály eleinte felszerelés hiánya miatt nem tudott teljes értékű munkát végezni, de itt is született néhány kiemelkedő eredmény súlylökésben, magasugrásban (Túsz Ferenc, Berecki Sándor)

1948-ban megtörtént az iskola államosítása, ekkor jelentős összeget kapott az intézmény, sokat bővült a sportszertár. A hagyományos sportágakban – tornában, atlétikában – Kecskeméti Gábor tanítványai továbbra is rendszeresen a legjobbak közt szerepeltek a megyei versenyeken, sőt a gyulaiak mellett a békési diákok értek el országos sikereket a megye középiskolái közül. Eredményeire felfigyelt az országos sportirányítás is, 1952-ben felkérték a helsinki olimpiára készülő férfi tornászválogatott edzőjének. Ilyen minőségben vett részt az olimpiai delegációban, s ismét bizonyított: a tornászcsapat az előkelő 6. helyen végzett.

Az 1950-es és 60-as években tovább folytatódott eredményes testnevelői munkája a gimnáziumban. A tornászok 1954-ig minden megyei versenyt megnyertek. (1948 után bontakozik ki és tesz szert hírnévre a kosárlabda-szakosztály, ennek felkészítésébe csak besegít.) 1956-ban az országos középiskolai csapatbajnokságon második helyen végeztek az atlétikai csapat tagjai. Több tehetséges tanítványát juttatta el országos szintre, tornászai közül Beliczay Lajos 1958-tól évekig ifjúsági válogatott kerettag, Bartyik Katalin 1962-ben nyert országos első helyezést. Az atléták közül Kovács Gábor, Szekeres Tibor lett eredményei alapján válogatott kerettag. Csapatbajnokságokon a sokszoros megyei győzelmek mellett országos I., II.,

III. helyezéseket értek el egyes atlétikai ágakban (magasugrás, váltófutás stb.).

1959 szeptemberétől Kecskeméti Gábor lett a megye közép és általános iskoláinak vezető szakfelügyelője. Emellett edzője a „Traktor" sportkörnek, a Vörös Meteor Sportkör tornászcsapatának, tagja lett a Magyar Testnevelési és Sporttanács elnökségének, majd fegyelmi bizottságának. Aktív irányítója a békési Járási Testnevelési és Sporttanács munkájának. 1960-tól a szegedi Pedagógiai Főiskola kihelyezett tagozatán tanította a leendő testnevelőket Békéscsabán. 41 évi szolgálat után 1977-ben ment nyugdíjba, ebből 36 évet a békési gimnáziumban töltött. Még nyugdíjasként is vállalt szakkörvezetést, részben a gimnáziumban, részben a békéscsabai Előre Spartacus Sportegyesületben, 1981-ben bekövetkezett tragikus haláláig.

Az iskolai és a megyei sportéletben végzett kiemelkedő munkájáért több kitüntetést kapott: 1963-ban az Oktatásügy Kiváló Dolgozója, 1968-ban a Testnevelés és Sport Érdemes Dolgozója kitüntető címet. Egy évvel halála után, 1982-ben tanítványai kezdeményezésére a Szegedi Kis István Gimnázium és a városi sportmunka irányítói megszervezték a Kecskeméti Gábor Torna Emlékversenyt. Az 1989 évi Torna Emlékversenyen a gimnázium tornatermének falán emléktáblát avattak, hogy nevét megörökítse az utókor számára. Arcképe utóbb a gimnázium dicsőségfalára is felkerült.

1992-ben Békés Város Díszpolgára címet kapott.

Harmati Sándor

Dr. Harmati Sándor tanszékvezető egyetemi tanár Békésen született 1917. október 27-én. Elemi iskolai tanulmányait a békési „Kollégiumban" végezte, majd a Békési Református Reálgimnáziumban érettségizett 1935-ben. Iskolai tanulmányait kitűnő eredménnyel végezte, s már gimnazista korában az iskolai sportkörben különböző tisztségeket töltött be, V. osztályos korában a Sportkör vezetőségválasztásakor választmányi tag, VI. osztályosként pénztáros volt. 1934-35-ben a Békési Református Gimnázium Sportköre rendezte a Békés megyei középiskolák vándorzászló versenyét, amikor országos szempontból is figyelemre méltó sikert ért el több békési diák, többek között súlylökésben Harmati Sándor a III. helyezést,

míg gerelyhajításban II. lett. A vándorzászló ekkor harmadszor is a békési diákoké lett.

Érettségi után a Békési Népbanknál dolgozott, később a Szolnoki MÁV atlétikai szakosztályához került. Kezdettől fogva a sportolás megszállottja volt.

1940-ben katonai szolgálatra hívták be Vácra. A tartalékos tiszti iskola elvégzése után 1943-ban a frontra vezényelték a zászlóalját, zászlósként, majd hadnagyként teljesített katonai szolgálatot a háború végéig. A kijevi visszavonulás idején, Erdélyen keresztül, Békést is érintve Békésföldváron – ma Murony – szovjet fogságba került, és csak 1948-ban tudott hazajönni. Ekkor ért véget katonai szolgálata.

Még 1948-ban jelentkezett a Testnevelési Főiskolára, ahová felvételt is nyert. Főiskolai hallgatóként sokat versenyzett és főiskolai bajnokságot is nyert. Főiskolai tanulmányait kiváló eredménnyel végezte 1952-ben, tanársegéd lett. Szakterülete az atlétika, benne a diszkosz és a kalapácsvetés volt. Sokáig a válogatott keret dobó szakosztályának vezetőjeként is tevékenykedett. Hosszú évek során sok kiváló sportoló került ki tanítványai közül: **Kontsek Jolán**, aki diszkoszvetésben több magyar és Európa-bajnokságot nyert, valamint olimpiai helyezést is. Vagy a másik nagy tanítvány: **Zsivótzky Gyula** kalapácsvető olimpiai aranyérmesünk, aki magyar és Európa-bajnokságot, többszörös világbajnokságot is nyert. Tanítványa volt Eckschmiedt Sándor kalapácsvető bajnok is.

Felesége, a szintén békési Kecskés Erzsébet (tagja volt az 50-es évek híres békési kezdőötösének, NB I-es kosárlabdázó) is a Testnevelési Főiskolán szerzett diplomát. Budapesten középiskolában tanított még nyugdíjazását követően is. Egy fiúgyermekük született, aki szintén a TF-en végzett.

Harmati Sándor doktori címet szerzett, egyetemi tanár, majd 1976-tól 1981-ig a TF atlétikai tanszékének vezetője. Az edzési módszerekről tankönyvet írt, amit átvettek és kiadtak több környező országban is. A főiskola egyik legjobb tanára volt, tanítványai szerették és tisztelték. Nyugdíjba vonulása után az Építők SC edzője, majd szaktanácsadója volt. 1988. november 17-én rövid, de súlyos beteg-

ségben elhunyt. A Testnevelési Főiskola saját halottjaként tisztelgett előtte. A Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.

Diáksport

A komoly hagyományokkal rendelkező békési Szegedi Kis István Gimnázium már a II. világháború előtt is jelentős sikereket ért el a sport területén. A háború után már 1946-47-ben ismét szép eredményekkel büszkélkedhetnek. A KISOK (Középiskolai Sportkörök Országos Központja) által rendezett első országos tornász-csapatbajnokságot megnyerték.

A békési diáklányok 1945 után váltak a gimnázium rendes tanulóivá, s a sport is ettől kezdve vált hozzáférhetővé számukra. Az atléták is résztvettek 1948-ban a KISOK első országos középiskolás bajnokságán és szép eredményekkel öregbítették intézetük hírnevét. Túsz Ferenc súlylökésben bajnokságot nyert, magasugrásban 4. lett. Szöllősi Imre gerelyhajításban 3. helyezést ért el.

A békési lányok nagy kosárlabda-sikerei idején az egyesület utánpótlását a gimnázium szolgáltatta, ugyanakkor az iskola csapata egyesületi patronálással hét éven keresztül mindig ott volt az országos középiskolai bajnokság döntőjében, melyet **ötször** meg is nyert, kétszer a második helyen végeztek. A fiúk szintén sorozatban, veretlenül nyerték a megyei bajnokságokat, de a területi versenyeken mindig elestek a továbbjutástól. A 60-as és a 70-es évek legtehetségesebb diák-kosarasai a Vörös Meteor kosárlabda csapatában fejleszthették tudásukat. Sűrűn előfordult, hogy az NB II-ben szereplő férfi és női csapat játékosai, egy-két kivétellel, a békési gimnázium tanulóiból kerültek ki.

Tornában a felszabadulás után sokáig töretlen volt a békési gimnazisták hegemóniája. 1954-ig veretlenül nyerték a megyében az egyéni és csapatbajnokságokat az iskola tornászai, 1953-ban **Domokos Imre** az országos középiskolai bajnokságon szekrényugrásban 3. helyezést ért el. 1960-tól újabb fellendülés következett, **Beliczai Lajos** az országos ifjúsági válogatott keretbe is bekerült. Kiemelkedő versenyzője volt az iskolának **Bartyik Katalin**, aki három éven keresztül nyerte nemcsak a megyei, hanem a területi bajnokságokat is, sőt 1960-ban második, 1961-ben negyedik lett az országos középis-

kolai bajnokságon összetettben. 1962-ben az országos vidék bajnokságon négy aranyérmet szerzett.

Az 50-es években ismét fellendült az atlétika is Túsz Ferenc munkája nyomán, aki második testnevelő tanárként került az iskolához. Az 1961-es országos középiskolás bajnokságon a békési Szegedi Kis István Gimnázium sportolói nyerték a 3x800 méteres női váltót. **Domokos Anna** kiváló távolugró volt.

Kosárlabda

1942-ben Dr. Hepp Ferenc két kosárlabda-palánkot ajándékozott a gimnáziumnak, amelyet fel is szereltek a tornateremben. A játékot Békésen még nem ismerték, a szabályokat nem tudták. A felszabadulás után a fiúk szívesebben futballoztak, atletizáltak és tornáztak. A sportolni vágyó lányok nagypályás kézilabda-csapatot alakítottak a BMSE színeiben. A sportkör azonban nem törődött megfelelően velük, így többen felhagytak a sportolással. A csapatból csak heten maradtak, ez kevés volt ahhoz, hogy nagypályás kézilabda-mérkőzéseket játsszanak. Ezekben az években többször is eljött ismerőseihez Békésre Bokody Károly, neves budapesti kosárlabdaedző, ő javasolta Gyöngyösi Elek tanárnak, a békési MSE főtitkárának, hogy ne engedjék a lányokat szétszéledni, tanítsák meg őket kosárlabdázni. A hét lány **Gyöngyösi Elek** irányításával hozzá is kezdett a kosárlabdázás alapjainak megismeréséhez, 1949-ben - elsőként a községekben működtetett kosárlabdacsapatok közül - már az NB I-ben szerepeltek. Megjegyezzük, ekkor a megyében csak Békésnek volt felnőtt női kosárlabda csapata. (Kecskés Erzsébet, Orosz Margit, Tóth Margit, Kutyik Margit, Andrékó Ella, Baji Borbála és Török Éva) Ebben az időben a felszerelésüket maguk a játékosok és Fésűs Sándorné, az intéző felesége varrta. Fésűs Sándor a lőtér maradék deszkáiból hordozható palánkot készített.

Az 1949-50-es bajnoki évben az NB I. 12. helyén végeznek, de ekkor megszüntették az NB I-t és kiírták az OB I. osztályt, melybe a békési csapatot nem sorolták be. A lányoknak a területi bajnokságokon kellett részt venniük. Gyöngyösi Elek komolyan foglalkozott az utánpótlással is, országos úttörő-bajnokságot is nyertek. Az egyesület utánpótlását jelentő gimnazisták hét éven keresztül mindig ott

voltak az országos középiskolás bajnokságok döntőjében, melyet ötször meg is nyertek. A lányok 1954-58 között ismét az NB I-ben játszottak, a csapatot szinte ugyanazok alkották, akik 6-8 évvel azelőtt remekeltek az úttörő, illetve középiskolás bajnokságokon. Kocsor Máriát, Hőgye Margitot és Cs. Varga Irént meghívták a felnőtt válogatott keretbe (Kocsor Mária 26-szoros magyar válogatott) Kezdő ötös: Kocsor Mária, Cs. Varga Irén, B. Kovács Mária, Liszkai Márta és Ollári Katalin + Hőgye Margit, Andor Anna, Bodocz Teréz, Szilágyi Júlia, Nyíri Mária. Pótolhatatlan veszteség érte a békési kosárlabda sportot, amikor 1957-ben Gyöngyösi Elek eltávozott városunkból.

Az 1957-58-as bajnokságban csak az utolsó előtti helyet szerezte meg a csapat és ezzel búcsúzni kényszerült a legmagasabb osztálytól. Ezután **Szabó Ödön** és **Molnár Miklós** edzők irányításával hiába próbálkoztak a visszajutással, 1967-ig az NB II-ben szerepeltek, általában a középmezőnyben, ekkor azonban az NB II-ből is kiestek. Azóta rapszodikusan szerepel a csapat, hol feljutnak, hol kiesnek a másodosztályból.

Az 1940-es években a fiúk is bekapcsolódtak, 1949-ig a területi bajnokságokon szerepeltek. 1949-ben feljutottak az NB II-be, de az átszervezések miatt a következő években ismét a területi bajnokságokon vettek részt, egészen 1956-ig (Békési MÁV, majd Békési Vörös Meteor néven). Ekkorra nagyon megerősödtek, viszont belső súrlódások miatt a csapat kettévált, megalakult a Vizesfási Állami Gazdaság kosárlabda csapata. 1957-ben létrehozták a négycsoportos NB II-t, sérelmeiket félretéve a két csapat egyesült, ennek eredményeképpen 1957-61 között az NB II-ben játszottak. Az első három évben másodikok lettek, a negyedik évben kiestek, azóta – a nőkhöz hasonlóan – hol kiestek, hol visszakerültek. Edzőjük 1950-ig Darabos István volt, majd 1957-ig **Szabó Ödön** (később a magyar bajnok BSE női csapatának vezetőedzője). 1957-től 1962-ig **Molnár Miklós** testnevelő, utána **Békési Mihály**, a gimnázium tanára volt a fiúcsapat edzője.

Labdarúgás

Labdarúgó őscsapatunk a Békési Atlétikai Club, mely 1920-tól vezette tréningjeit és játszotta barátságos találkozóit. (Gyulán a gimnazisták már 1904-től ismerték és játszották a labdarúgást a gimnáziumi értesítő szerint. Békéscsabán az Előrének már 1911-ben volt csapata, a Gyulai AC 1914-ben játszotta első nyilvános mérkőzését.) A futball meghonosítása Békésen a gimnazista tanulók érdeme. Az első igazi futball-labdát Csuta György és Polgári Ferenc vásárolta Békéscsabán 1914 tavaszán. A két gimnazista fiú, hogy kipróbálják játékukat, gyalog jöttek haza Békésre, végigjátszva az utat. A labdarúgást Csurgay János testnevelő nem támogatta. A BAC legelső barátságos mérkőzését a Gyulai Atlétikai Clubbal vívta 1920. július 17-én. Győzött, majd a visszavágón kikapott. Sporttörténeti dátum 1922. április 22., ekkor játszott először egymással Békés két futballcsapata. (BAC-BISE 5-0) A békési közönséget is meghódította a futball, mind többen mentek ki a sportpályára a csapatok barátságos találkozóira. (A sportpálya ugyanott volt, mint jelenleg, csak kissé kintebb, ahol most az edzőpálya van.) A kor kimagasló képességű labdarúgói **Apáti Nagy Jenő** és **Apáti Nagy Endre** voltak, előző a megye egyik legjobb képességű kapusa. Az 1924-1925-ös bajnoki évtől a BTE a Békés megyei I. osztályú bajnokságban szerepelt. Sajnos nagyon rosszul, több olyan találkozó is volt, amelyen 10 gól felett kaptak, visszaestek a megyei II. osztályba, de itt is rendkívül rapszodikusan szerepetek 1929-ig. Ekkor egy vitatott osztályozó után újra besorolták az I. osztályba, de mivel ekkor az ellenfelek már az V. fordulónál tartottak, ezt a hátrányt az újonc csapat nem volt képes elviselni, a csapat ismét kiesett.

A BISE 1929-től hallatott ismét magáról. Lejátszotta bemutató jellegű mérkőzéseit és besorolták az 1929-30-as bajnokság II. osztályába, ahol a 6. helyet szerezte meg.

A BTE 1931-ben megnyerte a II. osztályú bajnokságot, és ismét feljutott az I. osztályba, 1936-ig ebben a kategóriában szerepelt. Egymást követték a jó és rossz eredmények, szinte megdöbbentő, milyen rapszodikusan játszott a csapat. Az 1930-as évek közepére kialakult egy csapat, amely szinte mindig azonos összeállításban játszott. A csapat legeredményesebb góllövője **Csüllög** volt, jól cse-

lező, jól lövő játékos, aki 1935-ben csapata 50 góljából 28-at szerzett. Az 1932-33-as bajnokságban két csapatunk, a BTE és a BISE is az első osztályban küzdött.

Gróf Wenckheim György szerette a labdarúgást és ő maga is művelte, megalapított hát Tarhoson egy csapatot, amely 1930. augusztus 24-én mutatkozott be. A csapat az évek során különböző kupákban és barátságos találkozókon vett részt, majd 1935-ben beolvadt a BTE-be. Még ebben az évben újra önállósultak, az 19367-38-as bajnokság második osztály északi csoportjában indultak és meglepetésre megnyerték a bajnokságot. Jogot szereztek az osztályozóra, azon is sikeresen túljutottak (a BISE volt az ellenfelük) és 1938-39-ben a megyei első osztályban szerepeltek. Egy évi első osztályú szereplés után a Tarhos 1939. augusztusában fuzionált a BISE-vel, anyagi okok miatt kényszerültek erre az elhatározásra. A BISE függetlenül attól, hogy a megyei II. osztályban csak negyedik lett, az 1939-40-es bajnokságban az első osztályban indulhatott 1933 óta először. Az 1939-40-es bajnokságban két békési csapat is játszott a megyei első osztályban – alárendelt szerepet. A BISE a kilencedik, a BTE pedig tizenkettedik, utolsó a tabellán. Az 1940-41-es bajnokságban a BISE rendkívül gyatra szereplés után kiesik, majd újra feljut, de játékosai nem tudnak jelentős szerepet játszani a meggyengült Békés megyei bajnokságban sem. Az 1943-44-es bajnokságból csak az átszervezések miatt nem jutott a kiesés sorsára az iparosok gárdája. A BTE csak az 1943-44-es bajnokságba kapcsolódott be és végzett a második osztályú bajnokság középmezőnyében.

A II. világháború után, harcok multával a sportéletet is újra meg kellett szervezni. Először is félretették évtizedes sérelmeiket és a két sportkört 1944. decemberében egyesítették. Így lett a BISE-ből és a BTE-ből a Békési Munkás Sport Egylet (BMSE). A sportkör ügyvezető elnöke Apáti Nagy Jenő tisztviselő, főtitkára pedig Gyöngyösi Elek tanár lett. A sportkör csak a labdarúgással foglalkozott. 1945 tavaszán már barátságos mérkőzéseket is vívtak, majd bekapcsolódtak a bajnokság küzdelmeibe. Gondot okoz, hogy a sportpálya gazdátlan és elhanyagolt, a kerítést szinte teljes egészében elhordták a lakosok tüzelőnek. Ezért kérte a BMSE 1945. augusztus 4-én a Községi Képviselőtestületet, hogy a vásártéren levő futballpályát, a

rajta levő tribünt, az öltözőket, a leventék által használt lőteret a sportkör kizárólagos tulajdonába adják. A képviselőtestület határozataként a sportkör által kért létesítményeket átadták, de nem kizárólagos joggal, mert – remélhetőleg – alakulhat majd más sportkör is, ezeknek is biztosítani kell ezt a pályát a működésükhöz.

Az 1946-47-es első osztályú megyei bajnokságban a harmadik helyezést érték el. Ennél jobb eredményt még a háború előtt sem ért el egyik futballcsapatunk sem.

1948-ban az Országos Nemzeti Bizottság kötelezi a helyi bizottságokat, hogy mindenütt alakítsák meg a Sport Bizottságokat. Békésen 1948. március 30-án ültek össze a helybeli pártok, szakszervezetek, iskolák, társadalmi és sportegyletek által delegált képviselők, hogy létrehozzák a Békési Sport Bizottságot. A községi képviselő testület 25.000 forintot folyósított a bizottság részére, a pénzt a sporttelep kerítésének rendbehozatalára fordították. A bizottság agilis munkájának köszönhető, hogy már megalakulása után egy hónappal elkezdték a tribün kijavítását. Ezekben a hónapokban társadalmi összefogással helyreállították a pusztulófélben levő létesítményeket, 1949-re főként társadalmi munkával sikerült befejezni az építkezést.

Az 1948-49-es bajnoki évben a Békési MSE-t besorolták a Békés-Szolnok megyéből álló NB III-as bajnokságba. A nézők nagyon szívesen látogatták a csapat mérkőzéseit, 1950. augusztus 27-én a békési sportpályán több mint 3.000 néző szurkolt a csapatnak Mezőberény ellen (az eredmény 1-1 lett). 1951-ben megszüntették az NB III-t, a békésieket (Békési SZMSE) a megyei I. osztályba sorolták be. Az 50-es évek elején a labdarúgás városunkban a mélyponton volt. 1952-53-ban a Traktor SE képviselte labdarúgásunkat, majd 1954-től a Békési Spartacus sportkör. 1957-től némi fejlődés tapasztalható, megnyerték a megyei II. osztályú bajnokságot, de átszervezések miatt nem jutottak fel, a következő évben ismét bajnokok, de az osztályozókon csak a 4. helyen végeztek. Az 1959-60-as bajnokságot ismételten megnyerték, és ekkor jogot szereztek arra, hogy a következő bajnoki évtől a megyei I. osztályban szerepelhessenek. A csapat hosszú évekre a megyei I. osztályú bajnokság középcsapatává vált. A 60-as évek legnépszerűbb labdarúgója **Arató József** volt. Nagyon jó labdarúgó játszott **Pikó László** személyében a középcsa-

tár posztján. Az 1968-as bajnokságban sikerült végre kitörni a középszerűségből, a csapat a IV. helyen végzett. Az 1972-73-as bajnokság Békés futball-történetének legeredményesebb időszaka. A csapat hajszál híján megnyerte a megyei I. osztályú bajnokságot.

A **Békési MSE**, majd **Traktor SE** és a **Spartacus** futballcsapatain kívül a következő sportkörök rendelkeztek labdarúgószakosztállyal:

Békési Barátság SE: a 40-es évek végén a helyi kisiparosok egylete. A csapat 1950-ben éri el legjobb eredményét, a megyei I. osztályú bajnokság „B" csoportjában a 8. helyet szerezték meg.

Békési Építők SE: általában a megyei II. osztályú bajnokságban szerepeltek. Többször változtattak nevet, szerepeltek Békési Helyiipar SC, majd 1966. január 1-től Békési MEDOSZ néven.

Békési Vasas: 1966-ban alakult, több évig szerepel a megyei II. osztályú bajnokságban. 1971-ben egyesült a Békési MEDOSZ-szal, és létrehozták a Békési Szakszervezeti Munkás Sport Egyletet. A csapat futball szakosztálya a megyei II. osztályban szerepelt, majd beolvadtak a Békési Spartacusba.

Ökölvívás

Az ökölvívó sporttal már a háború előtt is foglalkoztak városunkban. A háború ideje alatt Kalocsa József edző tanítgatja a Békési Levente Egyesület ökölvívóit, akik néhány versenyen részt is vettek. A háború után Vörös Imre edző, majd hosszú ideig **Szamos Tivadar** oktatta, nevelte a békési ökölvívókat. Ezekben az években többször cseréltek gazdát, voltak a BMSE-nél, a Traktornál, a Vörös Meteornál, a 60-as években rövid ideig a Spartacusnál, majd ismét a Vörös Meteornál. Következő egyesület a Békési Vasas, majd az SZMTE volt, aztán a Békési Mezőgép. A 60-as években óriási érdeklődés mellett vívták csapatmérkőzéseiket a Sport Moziban, vagy a Művelődési Otthonban.

A 70-es évek elején **Belleli Lajos** vette át az ökölvívók edzéseit, komoly munkával országos hírű ökölvívó életet teremtettek városunkban. Ekkor a Békési Mezőgép SE ökölvívó szakosztálya „B" kategóriás besorolású, a megye kiemelt ökölvívó szakosztálya volt. A legkiemelkedőbb eredményt **Szalkai Sándor** érte el, ő az

1975 évi országos felnőtt magyar bajnokságon II. helyezést, majd a következő évben III. helyezést ért el. **Bohus Pál** a felnőtt országos magyar bajnokságon szintén II. (1978) és III. helyezést (1976) ért el, ő már szerepelt a magyar felnőtt ökölvívó válogatottban is. **Bolla László** ifjúsági magyar bajnok, **Szabó Ignác** pedig junior magyar bajnokságot nyert. **Somogyvári László** I. osztályú versenyző, a felnőtt magyar bajnokságokon már kétszer ért el III. helyezést. Az egyesület sportolója a szintén I. osztályú **Csuta Imre** is, aki az 1982. és 1983. évi felnőtt magyar bajnokságon II. lett. Az 1981-ben III. helyen végzett **Karácson Károly**, többszörös ifjúsági magyar válogatott volt. **Antóni Antal** országos serdülő magyar bajnokságon ezüstérmet szerzett, majd 1998-ban és 1999-ben a felnőttek közt III. lett. **Kovács Mihály** 1993-ban megnyerte a felnőtt bajnokságot, **Mucsi Ottó**, **Surman Zoltán** és **Maczik Róbert** révén mindig volt békési dobogós a 90-es évek magyar bajnokságain is. Maczik Róbert 1999-ben bajnok volt. Az elmúlt évek kiválóságai **Kurtucz Csaba** és **Ale Attila**. A felsoroltak szinte mindnyájan szerepeltek a magyar válogatott versenyein is. A csapat edzője **Maczik Pál**.

Súlyemelés

A súlyemelés 1966-77 között a békési gimnáziumban iskolai sportágként működött, meghonosítója, Cseppelényi Attila szegedi tanulmányai során ismerkedett meg a sportággal. 1977-től 1992-ig Békési Start SE (rövid ideig Colors SE) néven, 1994-től napjainkig a BTE Súlyemelő Szakosztályaként szerepel. Az elmúlt több mint 40 év alatt a korosztályos országos bajnokságokon számtalan dobogós helyezést értek el a békési sportolók. Kiemelkedik közülük **Püski István**, aki 1991-ben Kassán Serdülő Európa Bajnokságot nyert, több országos bajnoki cím mellett. **Medve János** 1993-ban Ljubjanában a Serdülő Európa Bajnokságon lökésben 2. helyezést ért el, kölyök- és serdülő országos bajnok is volt. 2001-ben ifj. **Nánási Imre** nehézsúlyban serdülő OB 1. helyezett volt. 2006-ban Lipcsei László ifi 56 kg-os súlycsoportban lett országos bajnok, 2007-ben Csató István kölyök korcsoportban szintén magyar bajnoki címet szerzett.

Asztalitenisz

A békési asztalitenisz sportágat az ötvenes évek elején **Molnár Sándor** egykori játékos, majd edző alapította. A Békési Vörös Meteor (később ÁFÉSZ SE) asztalitenisz szakosztálya évekig a megyei bajnokság stabil résztvevője volt. Kiemelkedő versenyzők voltak: **Gergely Ildikó**, **Hoszpodár Etelka**, **Nyeste Mária**, **Molnár Anna**, **Orgován Cecília**, **Márkus Katalin**, **Kállai Mária**, **Bezzegh Mária** illetve **Hajnal László**, **Körözsi Vilmos**, **Bezzegh Károly**, **Balogh József** és **Liszkai Lajos**. Anyagi okok miatt a 70-es, 80-as években több mint két évtizedig a Békéscsabai Konzervgyár NB-s csapataiban szerepeltek, az itt szereplő békési játékosok (**Balogh József**, **Sebestyén Sándor**, **Csarnai Gábor**, valamint az itt felnőtt **ifj. Balogh József**) a konzervgyári csapatot egészen az NB I-A csoportig vitték. Ifj. Balogh József itt lett serdülő válogatott, ebben az időben az európai serdülő ranglistán a 12. helyet foglalta el. Az 1980-as évek végén a Csabai Konzervgyár csődbe ment, így asztalitenisz szakosztálya megszűnt, a békésiek ekkor megalakították a Békési Sportegyesületen belüli asztalitenisz szakosztályt. A versenyzést újra kellett kezdeni, a megyei első osztályról elindulva évről évre magasabb osztályba menetelve öt év alatt feljutottak az NB I-A osztályba és ott első évben a 7. helyen végeztek (**ifj. Balogh József**, **Lipták Gábor**, **Seres Árpád**, **Csarnai Gábor**, **Sebestyén Sándor**, **Czina József**). Ekkor indult a női szakág is. A 2003-2004-es évadban a férfi csapat feljutott az EXTRA LIGA-ba.

Kajak

A szakosztály 1974-ben alakult és nagyon régi igényt igyekszik kielégíteni. A szakosztály célja, hogy a Körös partján fekvő városunkban kialakítsák a vízisportot. A sportágért sokat tett **Asbóth Ákos** és **Izsó Gábor**, az első eredmények már 1976-ban jelentkeztek, ekkor a Békési SZMTE egyik szakosztályaként működtek. **Makoviczki András** a magyar ifjúsági bajnokságon 9., **Király Gyula**, **Pusztai Imre** és **Szűcs Imre** bronzjelvényesek lettek. Ez az első nemzedék nemcsak jó sportolóként érdemel említést, a szakosztály csónakházának felépítéséből is kivették a részüket. Versenyzők, edzők és sportköri vezetők személyenként közel 400 óra társadalmi

munkát végeztek. 1978-ban **Kiss Mihály** és **Pusztai Imre** bronzjelvényesek lettek, a serdülő K 4-es magyar bajnokságon a békési kajak négyes 5. helyen végzett, ezt 1979-ben is megismételték. 1979-ben **Kiss Mihály** ezüstjelvényes, **Takács László**, **Guti László** és **Szilágyi Imre** bronzjelvényes lett. 1977-ben komoly kár érte a szakosztályt, elégett az összes kajakjuk. A veszteségeket 1979-re sikerült pótolni. Az év kiemelkedő versenyzője volt **Balázs László**, aki MK-1 kategóriában (minikajak, 11 éves korig) 3 évig verhetetlen volt a területi versenyeken, valamint **Váradi Attila**, aki országos 2. helyezést ért el.

A Szakszervezeti Munkás Torna Egyletet 1981-ben a Békési Sportegyesület név váltotta fel. 1984-ben Balázs László és Váradi Attila ifjúsági válogatott kerettag lett, **Papp Sándor** diákolimpiai bajnok. **Garas Helga** és **Pap Anikó** három alkalommal vidékbajnokok voltak, **Kovács Gábor** Országos Bajnokságon 2-5. helyezéseket ért el. Időközben az egyesületből Colors Sportegyesület lett, 1994-ben végre ünnepélyes keretek között átadhatták az 1976 óta épülő csónakházat. 1995-ben Békési Kajak-kenu Club lett a szakosztály neve, ez a mai napig nem változott. Ez évben nyert világbajnokságot **Pankotai Gábor** Duisburgban, ezidáig egyedüli békésiként. Edzője Békésen **Nagy Károly** volt, akinek oly sokat köszönhet a békési kajak-kenu sport. 1999-ben a Diákolimpián **Vég Gábor** bajnokságot nyert, mellette **Bak Ádám** nevét kell még feltétlenül megemlíteni.

Pankotai Gábor

Pankotai Gábor 1971-ben született Békésen. Általános iskolás korában ismerkedett meg a kajakozással. Tehetsége hamar megmutatkozott, de 14 éves korában valamiért hirtelen abbahagyta az edzéseket. Két év kihagyás után 16 évesen kezdett újra edzeni, gyorsan felzárkózott a korosztályához és megszerezte az aranyjelvényes minősítést. Ifjúsági korcsoport után először Csepelen, majd Szegeden folytatta pályafutását. A szegedi évek alatt ismerkedett meg Kajner Gyulával és Páger Zoltánnal, akikkel később világbajnok lett. Bekerült a válogatottba, több magyar bajnokságot nyert, és Világkupákon is részt vett párosok és négyesek tagjaként. 1992-ben a Zágrábi Világkupán kajak egyesben 1000 méteren első, kajak 2-es és 4-es

számban 500 méteren a szintén első helyezett csapat tagja volt. Még ebben az évben a Rosice-i Világkupán kajak 4-esben ezüstérmet szerzett, a csónakban ezúttal még egy békési versenyző, Kovács Gábor is evezett. A síkvízi kajakozás mellett a maratoni szakágban is kipróbálta magát, itt is eljutott a válogatottságig. A síkvízi szakágat 3 versenytáv alkotta: 500 m, 1000 m és 10000 m, de már voltak próbálkozások egy sprint táv, a 200 m bevezetésére is. Mivel Pankotai Gábor maga is a nagyon gyors versenyzők közé tartozott, ettől kezdve kizárólag a 200 méterre készült, mely egy teljesen más, az előző években megszokottól eltérő felkészülést igényelt. 1994-ben három hasonló gyorsaságú versenyzővel, Szabó Gáborral, Kajner Gyulával és Páger Zoltánnal elhatározták, hogy a sprint távon négyesben próbálnak szerencsét. A próbálkozás sikerült, hamar bebizonyították, hogy itthon ők négyen a leggyorsabbak, egy négyes sem tudta legyőzni őket. 1995-ben itthon megnyerték mind a 3 válogatóversenyt és a szegedi világkupa futamot is, ezzel kivívták maguknak (időközben Szabó Gábort a szarvasi Kohut Pál váltotta fel) az indulás jogát a duisburgi világbajnokságra. A válogatókat Kohut Pállal nyerték, de a világbajnokságon Pankotai Gábor Bártfay Krisztiánnal, Kajner Gyulával és Páger Zoltánnal evezett együtt, és nyert ez idáig egyetlen békésiként aranyérmet. Jelenleg a Békési Torna Egylet Kajak-kenu Szakosztályának vezetőedzője. 1992-ben Békés Városért kitüntetést kapott.

Kézilabda

A sportág kispályás, ma játszott formában viszonylag későn, 1957-ben alakított csapatot településünkön, az akkori Kosárüzemben dolgozó lányokból. 1958-ban már részt vettek a megyei I. osztályú kézilabda bajnokságban, melyet 1959-ben meg is nyertek, majd a Békési Spartacus női kézilabda csapata az 1960-as bajnoki évben az NB II-ben játszhatott. Egy év után kiestek, azóta mindig a megyei I. osztályban szerepelnek.

A fiúk egy évvel később, 1958 őszén alapítottak kézilabda csapatot a Békési Spartacusban, a következő évben már a megyei I. osztályban szerepeltek. A fordulópont 1969 nyara volt, ekkor került a felnőtt- és ificsapathoz **Skoumál György**, mint edző és játékos.

1970-ben már második lett az együttes, majd 1971-ben és 1972-ben is. 1979-ben megnyerték a megyei kézilabda-bajnokságot, osztályozót játszhattak az NB II-be jutásért, ahol az újonc csapat 1980-ban második helyen végzett. 1981-ben távozott városunkból Skoumál György, ekkor – egyéb okok miatt is – kiestek az NB II-es bajnokságból. Ebben az évben a Békési Egyetértés Spartacus, a MEDOSZ, a Mezőgép Vasas és a muronyi MEDOSZ egyesült és BSE néven versenyzett tovább.

A kiesés után a csapat szétesett, a nevesebb játékosok távoztak. 1986-ban a harmadik helyen végeztek a megyei I. osztályban, de a feljutás nem sikerült, hiába lett a bajnokság gólkirálya a békési Bakucz János. Az 1988-89-es évadban nyolcadikak lettek, de ekkor a helyi sportvezetés döntése alapján néhány évi szünet következett. A BSE keretein belül 1991-ben alakult meg újra a csapat, a következő évben az első helyet megszerezve feljutott az NB II-be.

Az 1993-94-es szezonban az NB II-es bajnokságot is megnyerték, ekkor már – a főszponzor nevét hivatalosan is felvéve – Colors SE Békés néven. Ezzel feljutottak az NB I-B-be, ám a megnőtt anyagi igények miatt önállósodniuk kellett, így 1994. augusztus 8-án létrejött a Békési Férfi Kézilabda Club (BFKC), mely a bajnokság 4. helyén végzett. A következő évben harmadikok, majd az átalakítás, fiatalítás miatt az 5. helyre csúsztak.

Az 1997-98-as szezonban érkezett a csapathoz **Gávai Ferenc** játékos-edző, akivel az ezüstéremig jutottak, majd következő két évben ismétlődő edzőváltás után bronzérmesek lettek. 1999-ben és 2000-ben a bajnokság gólkirálya a BFKC játékosa, **Moldován János** volt, míg az ifjúsági válogatottban rendszeresen szerepelt **Ardeleán Péter** kapus.

2002-ben csapatunk feljutott az NB I-be, hogy a gazdasági feltételeknek megfeleljenek, Békés Város Önkormányzata 2002. június 13-án létrehozta a Békési Férfi Kézilabda Kft-t. 2003-ban szerepelt először a felnőtt csapatban az azóta a felnőtt válogatottban is stabil taggá vált **Nagy Kornél**, aki a következő évadban az MKSZ elnökségének voksolása alapján a legjobb serdülő korosztályú játékos címet is elnyerte. Sajnos ekkor a BFKC kiesett az első osztályból (annak ellenére, hogy Moldován János lett a bajnokság gólkirálya),

hogy 2006-ban újra visszakerüljön. A visszatérés jól sikerült, a csapat a 6. helyen végzett, sőt a bajnokság gólkirálya is innen került ki, a válogatottban is bemutatkozó **Oláh Gábor** személyében.

A 2007-2008-as idényben szintén ő a gólkirály, ekkor az együttes az 5. helyet szerezte meg, anyagi okok miatt azonban visszaléptek az NB I-B-be.

Köszönet

Végezetül köszönetet szeretnénk mondani mindazoknak, akik önzetlenül hozzájárultak kiállításunk sikeréhez, a tárlat idejére tárgyakat, fotókat kölcsönöztek a múzeum számára, adatokat kerestek nekünk. Első helyre kívánkozik városunk sporttörténetét jól ismerő és folyamatosan kutató **Mester Péter** neve, akinek kéziratiból merítettünk magunk is, de meg kell említenünk **Cs. Varga László** nevét is. Köszönjük **Hepp Ferenc**, **Kecskeméti Gábor** és **Kecskeméti Adrienne** készséges segítségét, amivel azonnal rendelkezésünkre bocsátották édesapáik, Dr. Hepp Ferenc sportdiplomata és Kecskeméti Gábor olimpikon, békési gimnáziumi tanár relikviáit. Szintén köszönetet mondunk Harmati Sándorné **Kecskés Erzsébet**nek néhai férje emlékanyagának elküldéséért. Örömmel vettük **Pankotai Gábor**, ezidáig városunk egyetlen világbajnokának segítőkészségét. A kiállítás anyagának összegyűjtésében segítségünkre voltak még: **Pocsai Márta** és **Békési Rita**, a régi gimnáziumi anyagot illetően. **Békési Mihály** és **id. Csuta György**, a Békés és Vidéke ÁFÉSZ SE, vagyis a női kosárlabda emlékei kapcsán. **Veres Zsolt** a DAC, **Bíró Péter** a Békési Futball Club eredményeinek bemutatásában. A Békési Kajak-kenu klubtól **Kálmán Tibor**nak, **Nagy Károly**nak és **Pankotai Gábor**nak mondunk köszönetet. A férfi kosárlabdát képviselő Békési Szabadidős és Sportjáték Klub részéről **Takács János** és **Balog Lajos** segítségéért vagyunk hálásak. **Balogh József**nek a BTE Asztalitenisz szakosztálya eredményeinek bemutatását köszönhetjük, **Maczik Pál**nak a BTE Ökölvívó, míg **Balogh János**nak a BTE Súlyemelő Szakosztályét. A férfi kézilabdázók anyagát a Békési FKC részéről **Polgár Zoltán**tól kaptuk.

Elnézést kérünk mindazoktól, akiket esetleg nem említettünk felsorolásunkban, a segítséget ezúton Nekik is köszönjük.

Tartalom

Néhány szó az olvasóhoz 3
A kezdetek..... 3
A diáksport kezdetei..... 7
Hepp Ferenc 9
Kecskeméti Gábor..... 14
Harmati Sándor 18
Diáksport..... 20
Kosárlabda 21
Labdarúgás..... 23
Ökölvívás 26
Súlyemelés 27
Asztalitenisz..... 28
Kajak 28
Pankotai Gábor..... 29
Kézilabda 30
Köszönet 32
Tartalom..... 33

A BTE csónakázó pavilonja az 1900-as években

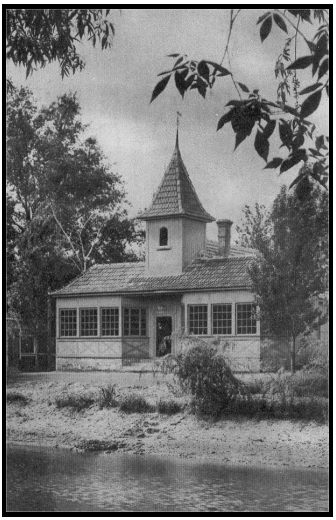

Az átépített pavilon, a „Bagoly” az 1940-es években

A BTE vívói 1925-ben, középen Durkó Antal, az egylet elnöke

A Békési Céllövő Egylet házi versenye.

Miután az időjárás december végén kedvezőtlen volt, a B. C. E. házi versenye f. hó 15-én és 22-én zajlott le. A lőtéren nemcsak a 35 versenyző jelent meg, hanem az érdeklődők is igen szép számban.

A verseny ügyes és pontos lebonyolítása Dobos István szakelőadó érdeme, ki nagy körültekintéssel és fáradhatatlan buzgósággal intézte a verseny ügyeit. A pontozás megállapitását, vagyis az elért találatok összeszámlálását Czike Kálmán választmányi tag vállalta magára. Az elért eredmény felülmult minden várakozást, úgy hogy ezek alapján, ha

A Békési Hírlap cikkének részlete 1928-ból

A gimnázium kardcsapata 1907-ben, a kép jobb szélén Csurgay János testnevelő

Az 1912-ben Kolozsvárott kiérdemelt ezüst babérkoszorú

A gyermek Hepp Ferenc

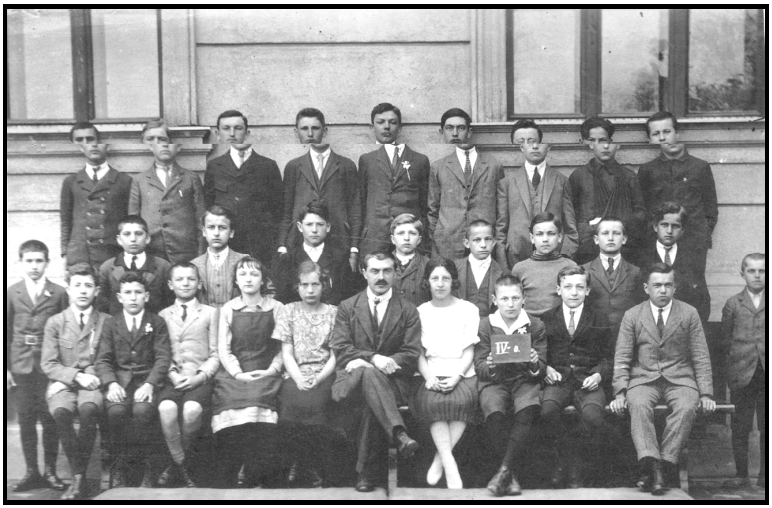

Hepp Ferenc negyedikes gimnazista korában (az első sorban jobbról a harmadik), osztályfőnöke Durkó Antal volt

1957-ben a szófiai Európa Bajnokság zsürijében (középen)

MESTEREDZŐI OKLEVÉL

dr. Hepp Ferenc

sporttársnak, aki 1909. évi november hó 3-án született, a Magyar Testnevelési és Sport Tanács Elnöksége a 8-3/a-1/1960. MTST számú határozata V./1/ c/ és f/ pontjai alapján a kosárlabda sportágban kifejtett kiváló oktató-nevelő munkájáért a MESTEREDZŐI címet adományozta.

Budapest, 1961. évi november hó 1-e.

MTSH Nev. o. vez.

Sorszám: 43.

az MTST elnöke

Hepp Ferenc mesteredzői oklevele

Hepp Ferenc 1980-ban a moszkvai olimpián (balról a második)

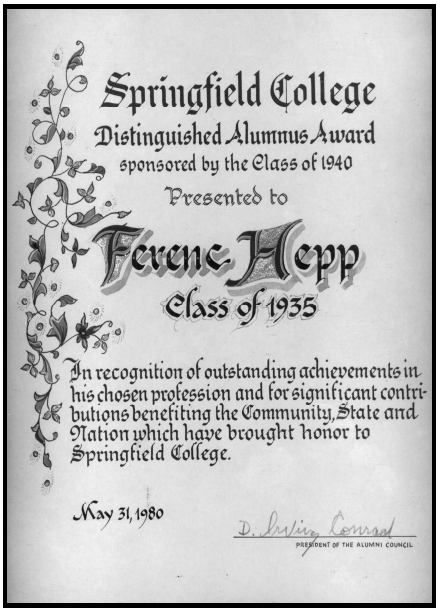

Springfield College

Distinguished Alumnus Award

sponsored by the Class of 1940

Presented to

Ferenc Hepp

Class of 1935

In recognition of outstanding achievements in his chosen profession and for significant contributions benefiting the Community, State and Nation which have brought honor to Springfield College.

May 31, 1980

D. Irving Conrad

PRESIDENT OF THE ALUMNI COUNCIL

A Springfield-i Egyetem kitüntetésének oklevele

1980. május 31. a kitüntetés átvétele

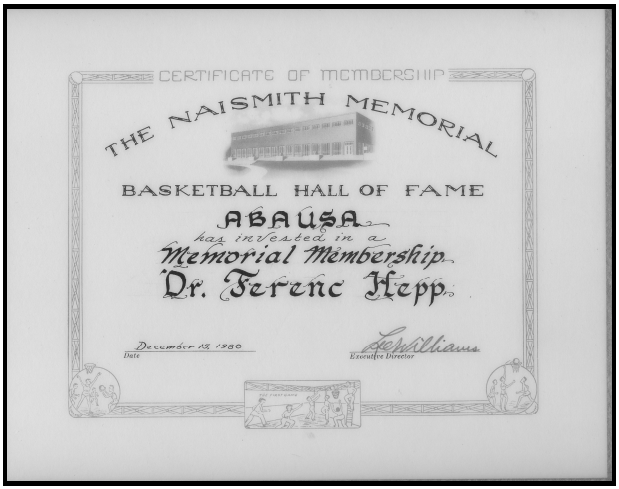

A „Kosárlabda Dicsőség Csarnok” oklevele

Hepp Ferenc helye a Dicsőség Csarnokában

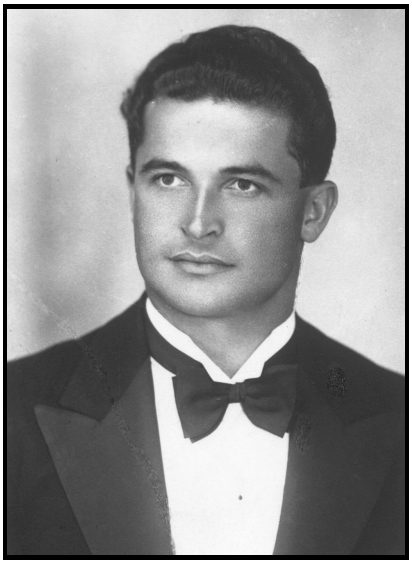

A fiatal Kecskeméti Gábor

Érmek Kecskeméti Gábor hagyatékából

Kecskeméti Gábor főiskolásként nyert kupái

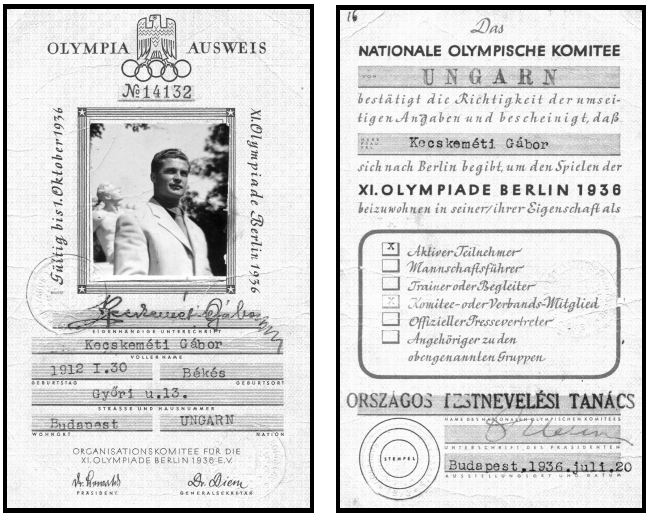

Kecskeméti Ferenc olimpiai igazolványának elő- és hátlapja (Berlin, 1936)

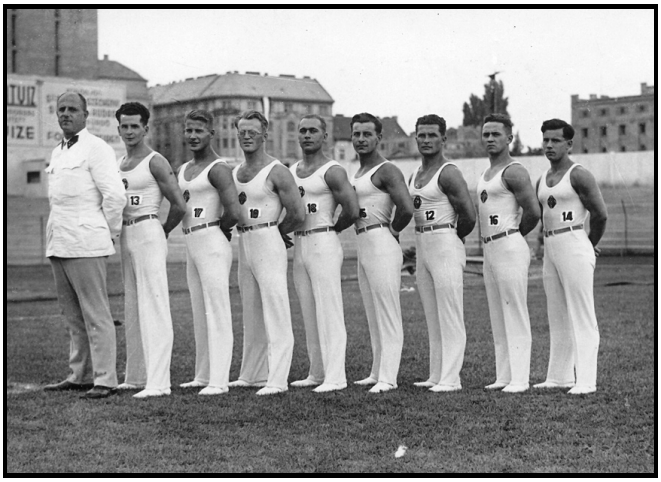

Kecskeméti Gábor a magyar tornászválogatott tagjaként
(jobbról a harmadik)

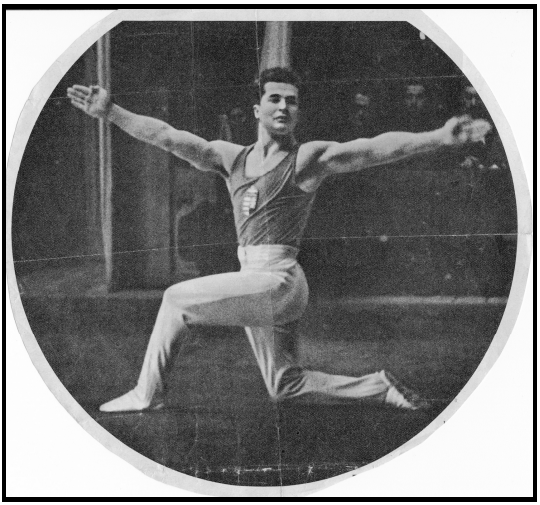

Kecskeméti Gábor olimpikon címlapon

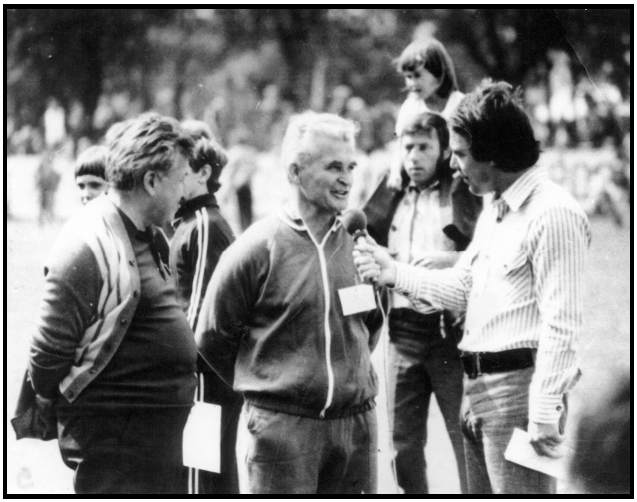

Novotny Zoltán sportújságíró interjúja Kecskeméti Gáborral

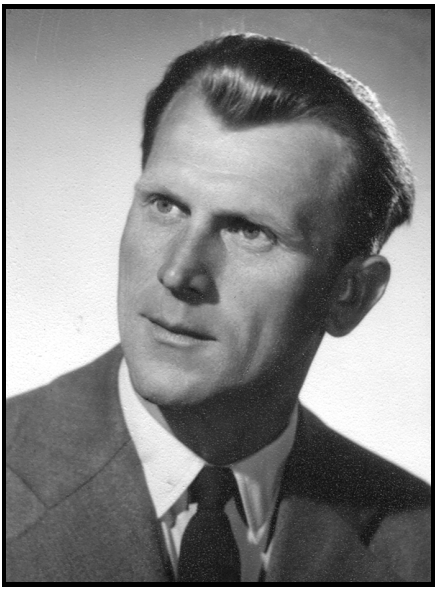

Harmati Sándor

Harmati Sándor olimpiai igazolványának elő- és hátoldala
(Berlin, 1936)

A magyar delegáció az 1964 évi tokiói olimpián,
a második sor bal szélén Harmati Sándor

Mexikóváros 1968. Kleiber Ferencné, Kontsek Jolán olimpiai bronzérmes gratulál a második helyezettnek

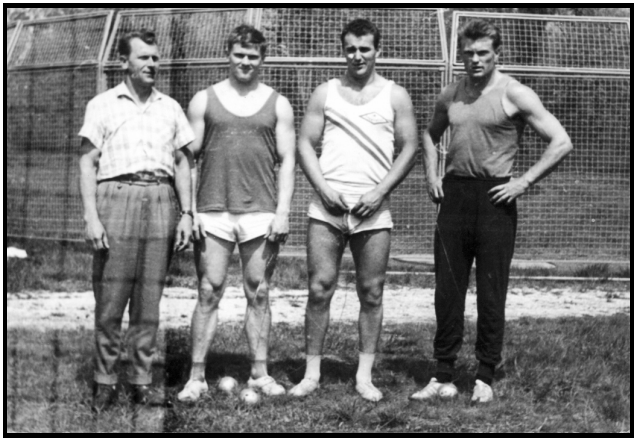

Harmati Sándor (bal szélen) és kalapácsvető tanítványai, jobbról Zsivótzky Gyula

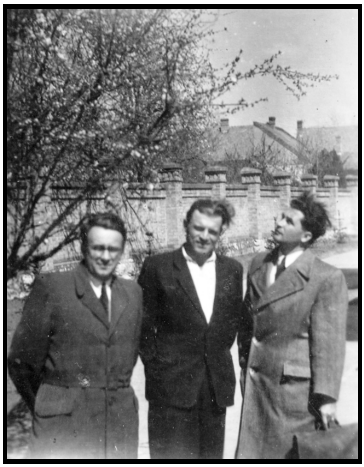

Gyöngyösi Elek, Harmati Sándor és Kecskeméti Gábor 1948-ban

1955-ben másodízben nyert középiskolai bajnokságot a békési gimnázium csapata: (balról jobbra) Kecskeméti Gábor testnevelő tanár, B. Kovács II., Szatmári, Varga, Hőgye, Tolvay, Nyíri, Somodi, Borbély, Bede, Bodocz, Andor, Papp, Kocsor, Gyöngyösi Elek edző

1952. Kocsor Mária csapatkapitány, sokszoros magyar válogatott

A középiskolás női kosárlabdacsapat kupái

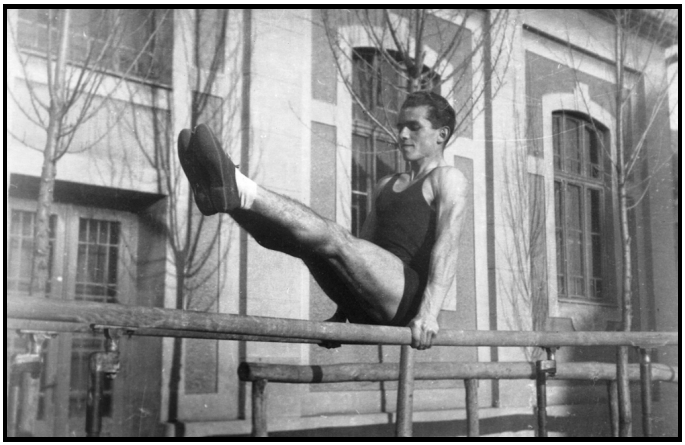

1953. Domokos Imre nyújtón

Gyöngyösi Elek, az 50-es évek kosárlabda sikercsapatának edzője

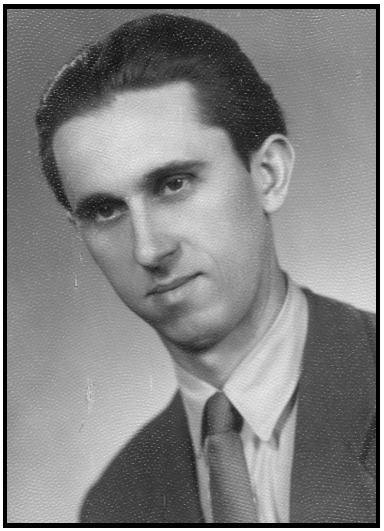

Szabó Ödön kosárlabda-edző

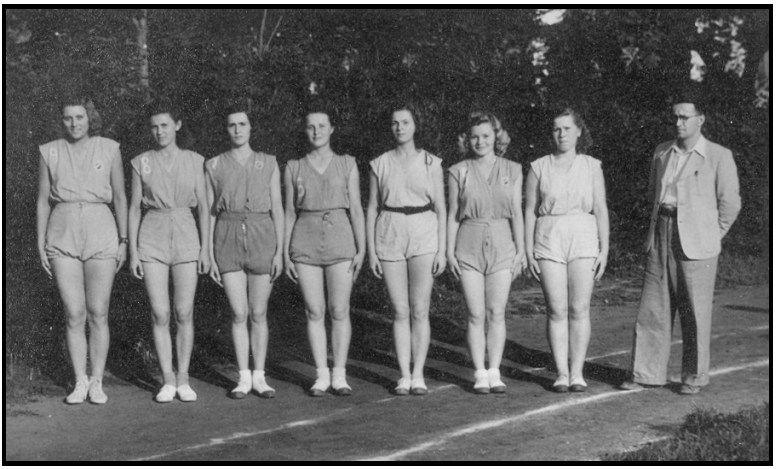

1948. Békés első női kosárlabdacsapata: (balról) Orosz Margit, Andrékó Ella, Kecskés Erzsébet, Baji Borbála, Kutyik Margit, Tóth Margit és Török Éva

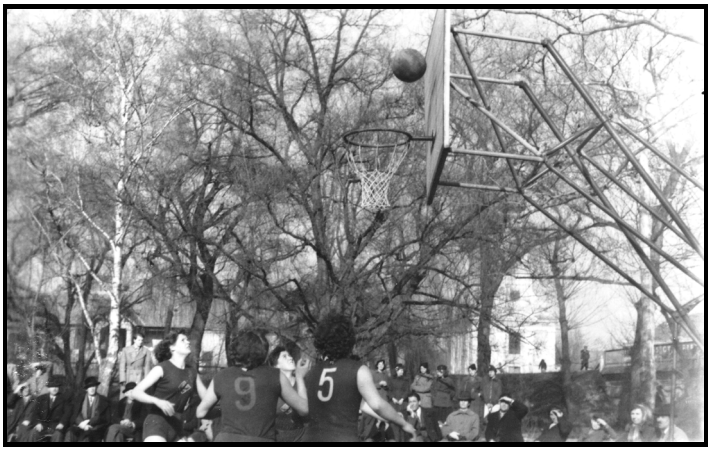

1955. Kosárlabda mérkőzés Békésen az Erzsébet-ligetben

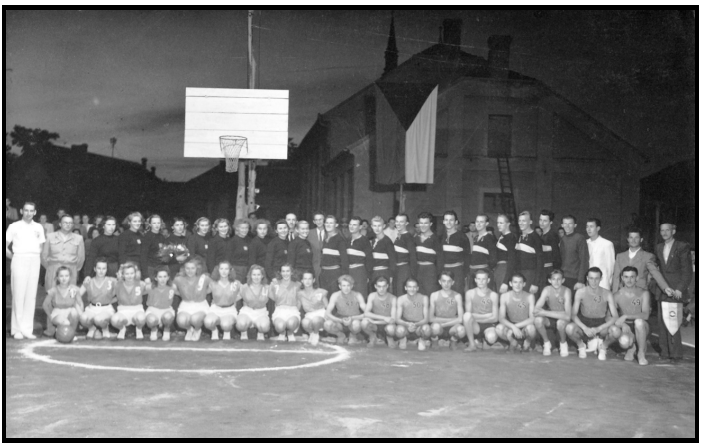

Gyertyafényes mérkőzés 1949-ben a gimnázium udvarán

1952. együtt a fiú és lány kosarasok

A közelmúlt női és férfi kosárlabdasportjának díjai

A Békési Iparos Sport Egylet (BISE) és a
Békési Torna Egylet (BTE) csapata az 1930-as években,
háttérben a sportpálya régi tribünje

Tarhos SC 1934, középen gróf Wenckheim György

Feltámadt a BTE

Mint ismeretes, a BTE az utóbbi időben mint „gazdátlan" egyesület szerepelt, holott igazán jobb sorsra lett volna érdemes a félévszázados egyesület. Rengeteg elfoglaltsága ellenére ***Molnár*** Jenő dr. főjegyző mint társelnök, nem tette le kezéből az egyesület sorsát s a napokban nagyfontosságu közgyülést vezetett le, amelyen ***Nagy*** Lajos ref. vallásoktató-lelkészt választották meg az egyesület elnökévé egyhangu lelkesedéssel, majd elhatározták, hogy az ősszel benevez a BTE futbalcsapata a második osztályu bajnoki mérkőzésekre.

Újsághír részlete 1943-ból

A közelmúlt békési labdarúgó sportjának emlékei

Papp László 1979-ben meglátogatta a békési ökölvívókat,
balról Maczik Pál

1999. Ökölvívó Országos Bajnokság, első helyezett Maczik Róbert,
bronzérmes a szintén békési Antóni Antal

A közelmúlt békési ökölvívósikereiből

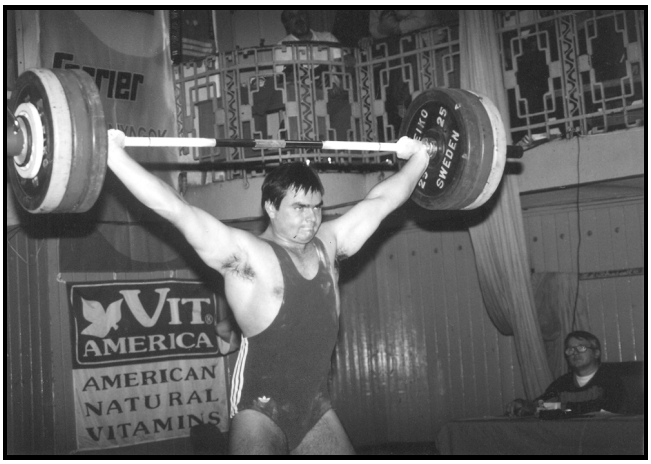

1991. Kassa, Serdülő Európa-bajnokság I. helyezettje
a békési Püski István

A békési súlyemelés eredményeiből

Ifj. Balogh József 1986 évi diákolimpiai bajnoki díja és az aztalitenisz csapat 1995 évi Salix kupája

Nagy Károly kajak-kenu edzői mukáját elismerő kupa és Bak Ádám diákolimpiai érme

Pankotai Gábor kajakozó világbajnoki aranyérmének elő- és hátoldala

Pankotai Gábor kajak világbajnokunk
eredményes versenyzői pályafutásáért kapott kupái

BÉKÉSI FÉRFI
KÉZILABDA
Club

A Békési FKC emblémája

A Békési FKC díja

1999. legjobb megyei férfi kézilabda csapata a Békési FKC

A Békési Téka eddig megjelent számai

1. *Nemes Dénes*: Mitológiai történetek (1984)
2. *Nemes Dénes*: Veress Emlékszoba (1985)
3. *Szűcs Irén*: „Az vőfinek való regék, násznagynak való köszöntők” (Egy XIX. századi kéziratos vőfélykönyv) (1985)
4. *Rubint Ágnes*: A békési polgári leányiskola története (1986)
5. *Nemes Dénes*: Adatok és gondolatok Békés szőlőtermesztése történetéhez I. (1986)
6. *B. Szűcs Irén*: A békési múzeum története (1992)
7. *S. Turcsányi Ildikó*: Céhes emlékek a békési múzeumban (1993)
8. *Csukás Irén*: Karacs Teréz Békésen (1993)
9. *Kirner A. Bertalan*: Békési dedósok (1887-1890) (1994)
10. *B. Szűcs Irén – S. Turcsányi Ildikó*: A békési tájház (1994)
11. *S. Turcsányi Ildikó*: Banner János Emlékszoba (1994)
12. *B. Szűcs Irén*: Jantyik Mátyás festőművész élete és munkássága (1995)
13. *Turok Margit*: Mítosz és valóság az Árpád-házi királyok tevékenységében (1996)
14. *P. Szalay Emőke*: Az üveg művészete (1997)
15. *S. Turcsányi Ildikó*: 1848 emlékezete Békésen (1998)
16. *S. Turcsányi Ildikó*: Szarmaták Békés határában (1999)
17. *B. Szűcs Irén – S. Turcsányi Ildikó*: Évszázadok viharában (2000)
18. *Gyarmati Gabriella*: A táj morfológiája (2000)
19. *S. Turcsányi Ildikó*: A 450 éves békési gimnázium története (2001)
20. *Kirner A. Bertalan*: Fejfák között száz falu temetőjében
    Márton László: Temetkezési szokások Békésen (2002)
21. *Végh Judit*: A békési múzeum főkötőgyűjteménye (2002)
22. *B. Szűcs Irén*: Szikszay Sándor aranykoszorús mézeskalácsos mester munkássága (2002)
23. *Márton László*: Nehéz kereset (néprajzi írások, novellák) (2003)
24. *Dankó Imre*: Durkó Antal élete és munkássága (2003)
25. *S. Turcsányi Ildikó*: Békés város címerei (2004)
26. *Mester Péter*: Utcanévadó személyiségek Békésen;
    Vámos László: Békés közoktatásának, közművelődésének és

egészségügyének fejlődése a várossá nyilvánításától 2000-ig (2004)

27. *Dankó Imre*: Veress Endre élete és munkássága (2004)
28. *B. Szűcs Irén*: Békési népi gyermekjátékok (2004)
29. *Márton László*: Falvak, tanyák, puszták népi építészete (2004)
30. *S. Turcsányi Ildikó*: A Jantyik Mátyás Múzeum régészeti gyűjteményének története és régészeti kiállításai (2005)
31. *B. Szűcs Irén*: Békési ízek – A békési népi konyha és hagyományos ételei (2005)
32. *Szüle Dénes*: Csimpolyás Giligor hőstettei – Diáktörténetek a múlt századból (2006)
33. *Ferenczi Sándor*: Békés, a hidak városa (2006)
34. *Durkó Antal*: A megfejt kútágas – Békési boszorkányok, táltosok, vajákosok csodás cselekedetei;
    B. Szűcs Irén: Adatok a békési néphithez és népi gyógyászathoz (2006)
35. *Sz. Kürti Katalin:* Fejezetek a békési képzőművészet történetéből (2006)
36. *Borbély János:* A „népképviselő" Irányi Dániel és az agrármunkások (2006)
37. *Balog Gáborné:* Kenderföldről hozott értékeink (2008)
38. *S. Turcsányi Ildikó*: A békési vár – Városunk jelentősége a középkorban (2008)
39. *Durkó Antal*: Régi mesterségek, nevezetes békésiek (2008)
40. *Rostás István*: A Körösök vízrajza Békésen (2009)
41. *S. Turcsányi Ildikó*: Dr. Hepp Ferenc, Békés város szülötte (2009)